

De Wullepitmolen in Zarren (Kortemark)

Beheersplan onroerend erfgoed

Colofon

Opdrachtgever	Gemeente Kortemark
Project	Beheersplan Wullepitmolen in Zarren. (opgemaakt overeenkomstig het Onroerend Erfgoeddecreet (van 12 juli 2013, gewijzigd bij decreet van 4 April 2014), hoofdstuk 8 en het Onroerend Erfgoedbesluit (van 16 mei 2014), hoofdstuk 8).
Titel	De Wullepitmolen in Zarren (Kortemark). Beheersplan onroerend erfgoed.
Auteurs	Frank Becuwe m.m.v. Rudy Vereecke Multiprofessionele architectenvereniging MONUMENT IN ONTWIKKELING bvba Onze Lieve Vrouwstraat 5, 8620 Nieuwpoort www.monument-in-ontwikkeling.be
Datum	Definitieve versie (19 juli 2018)
Referentievermelding	F. Becuwe m.m.v. R. Vereecke 2018 - <i>De Wullepitmolen in Zarren (Kortemark). Beheersplan onroerend erfgoed (opgemaakt in opdracht van de Gemeente Kortemark)</i> , Nieuwpoort, Monument in Ontwikkeling bvba (onuitgegeven studie).
Met dank aan:	Schepen Rik Waeyaert, Eva Vanhuyse en Simon Aneca (gemeente Kortemark), Astrid Ossieur en Wim Lodewyck (Onroerend Erfgoed Regio West), Sylvan Deseure (vrijwillige molenaar, Werken), Jos Demarée (vrijwillige molenaar, Sint-Andries), Geert Dewaele (vrijwillige molenaar, Zarren), Geert Maelbrancke (vrijwillige molenaar, Roeselare), Wilfried Messeyne (vrijwillige molenaar, Gent), Bart Mommerency (vrijwillige molenaar, Zarren), Wouter Mortier (vrijwillige molenaar, Gent) en Kristof Vermeersch (vrijwillige molenaar, Staden).

© M in O | Monument in Ontwikkeling bvba.

Alle rechten op deze rapporten zijn de auteur voorbehouden.

Niets mag eruit worden verveelvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensverband, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Behalve als instrument om het voor het onroerend erfgoed in kwestie uitgezette beheer te realiseren mag deze studie enkel gebruikt worden na overleg met de auteur, na zijn voorafgaande schriftelijke toelating en met volledige referentievermelding.

Inhoud

1. Identificatie.....	4
2. Historische nota.....	6
Geciteerde en aanbevolen literatuur	12
3. Inventarisatie huidige toestand.....	14
3.2. Inventarisatie van de molinologische erfgoedelementen.....	16
3.2.1. Oplijsting erfgoedelementen molengebouw.....	16
3.3. Planmatige weergave	37
3.4. Fotografische weergave	41
3.4.1. Exterieur	41
3.4.2. Interieur.....	43
4. Erfgoedwaarden	50
4.1. Waardenstelling: De Wullepitmolen als molenerfgoed.....	50
4.2. Literatuur.....	51
5. Beheersvisie en doelstellingen	52
Doelstelling 1 De instandhouding van de Wullepitmolen	52
Doelstelling 2 De maalvaardigheid van de Wullepitmolen	53
Doelstelling 3 De publieke ontsluiting van de Wullepitmolen als molenerfgoed	54
Doelstelling 4 De overdracht van de empirische kennis van het molenaarsvak.....	54
6. Maatregelen	55

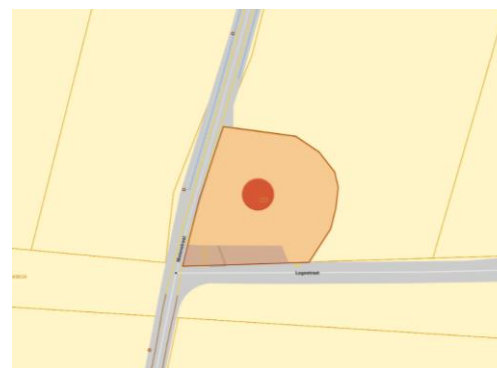
6.1.	Onderhouds- en beheerswerkzaamheden.....	56
6.2.	Restauratiewerkzaamheden	73
6.3.	Windvang.....	91
6.4.	Molenbiotoop.....	92
7.	Opvolging en evaluatie.....	93
7.1.	Onderhouds- en beheerswerkzaamheden.....	93
7.2.	Restauratiewerkzaamheden	94
8.	Extra toevoegingen.....	95

1. Identificatie

Adres	Molenstraat z.nr. (wijk Zarren-Linde) 8610 Kortemark-Zarren
Eigenaar	Gemeente Kortemark Stationstraat 68, 8610 Kortemark
Erfgoedwaardering	Beschermd Monument (Koninklijk Besluit dd. 13.06.1973). omwille van zijn artistieke, oudheidkundige en historische waarde. Vastgesteld als bouwkundig erfgoed sinds 14.09.2009. https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/26344 https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/91394
Kadaster + afbakening	KORTEMARK 4 AFD/ZARREN/sectie C/0406/00_000

Kadastraal plan. Uittreksel

Afbakening op kadasterperceel.

The screenshot shows a web browser window displaying the Geoportaal Vlaanderen website. The URL in the address bar is <https://geo.onroerendergoed.be/#zoom=18&lat=6623420.697221521&lon=329599.14659115736>. The page header includes the logo for 'Geoportaal Vlaanderen is erfgoed' and the location 'Molenstraat, Kortemark'. A navigation bar contains icons for 'ADRES', 'PERCEEL', and 'LAGEN', along with an 'EXPERT LOGIN' button. The main content area features a map with a popup window titled 'Administratieve gegevens' and 'Erfgoed'. The popup displays the following information:

Administratieve gegevens	Erfgoed
Administratief Perceel	Beschermde Monumenten
<ul style="list-style-type: none"> • Postadres(sen): • Gemeente: Kortemark • Kadastrale afdeling: KORTEMARK 4 AFD/ZARREN/ • Kadastrale sectie: C • Perceel: 0406/00_000 • Capakey: 32027C0406/00_000	<ul style="list-style-type: none"> • "Wullepits molen"

The map shows a street named 'Legestraat' and a location marked 'Wullepits molen'. A scale bar indicates 50 meters. The footer of the website states 'Dit is een officiële website van de Vlaamse overheid' and 'MEER INFO'. The Windows taskbar at the bottom shows the system tray with the date '22/06/2016' and time '18:29'.

2. Historische nota

De Wullepitmolen (ook Lindemolen genoemd) gaat terug tot vóór 1639. De molen werd toen door de 'ommestelling' aangeslagen ter waarde van de opbrengst uit acht gemeten land. Zo betaalden Joos en Jan Bruynooghe *'op 't apperent ghewin van hunne meulne tot acht ghemete de somme van 64 pond en 10 schellinghen per jaere'*. De uitbating gebeurde samen met hun oom Adriaen. Wanneer die in 1658 stierf, maalden ze daarna alleen verder, en dit zeker tot 1690.

Omtrent die tijd, meer bepaald in 1640, wordt de staakmolen op teerlingen dan ook op een "figuratieve caerte" van *'gesworen landtmeter'* Louis de Bersaques afgebeeld. Zijn locatie was wel overwogen en goed uitgezocht, namelijk op de rand van de Zarrevallei, een uitloper van de zeer laag gelegen broekagie. Na warme windstille zomerdagen kon de molen soms tegen de avond een poosje de koele westelijke luchtstroom benutten, die vanuit de zee het IJzerbekken binnenwaaide en inschoof onder de opwaarts stijgende warme lucht van het binnenland¹.

Via de families Van (de) Steene (x Hillewaere) (1704-1711), Missiaen (1711-1716), Biervliet (x Hosten) (1717-1724), Decoodt (x Dewilde/Quiten/Van den Berghe) (1725-1771), Gyselen (x Decoodt) (1771-1783), Maesenaere (1783-1784) en (De) Jonckheere (x Maesenaere) (1784- 1804) kwam de Lindemolen in 1805 voor vele decennia in handen van de aanverwante familie Wullepit, waaraan de molen ook zijn meest bekende naam ontleent. Uit een pachtdocument

---

¹ Van deze luchtstroom, hier "de luwte" genoemd, werd ook gretig gebruik gemaakt door de toenmalige zeilvaartuigen op de Handzamevaart en de Zarre.

uit die periode blijkt dat bij de windmolen ook een rosmolen hoorde. Lag de kostprijs van een rosmolen vijf tot tien maal lager dan die van een traditionele windmolen, omdat paarden dure 'arbeidskrachten' waren waren de werkingskosten echter veel groter. Behalve een korenwindmolen en een rosmolen staat op de molensite ook een woonhuis.

De Wullepitmolen vóór WO1 (Devliegher 1986).

Aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog was de Wullepitmolen aan restauratie toe, doch dit belette de familie Wullepit niet om

tijdens de eerste jaren van de Duitse bezetting verder te malen, zij het enkel onder toezicht en met verplichte hulp van Duitse militairen-molenaars. De molen had de woelige oktobermaand van 1914, waarbij veel molens werden neergehaald, immers weten te overleven. In juli 1917 werd Zarren echter volledig ontruimd en werd de molenaarsfamilie Wullepit naar het Oost-Vlaamse Poeke geëvacueerd. Bij haar terugkeer in november 1918 vond ze haar molen totaal vernield. Vermoedelijk werd de molen eind 1917 tijdens de derde Slag om Ieper door een zware artillerievoltreffer geraakt, want op een luchtfoto uit januari 1918 zijn enkel nog de vier teerlingen te zien.

In tegenstelling met veel andere molenaars die het puin van hun door het oorlogsgeweld vernielde molen opruimden, besloot de familie Wullepit de molen herop te bouwen. Behalve de liefde voor het beroep van windmolenaar lag de invaliditeit van zoon Arthur Wullepit, die in de oorlog een been had verloren, hiervan mee aan de basis. Ander werk kon hij moeilijk aan.

Door tussenkomst van de Gistelse molinoloog Alfred Ronse, die na de Eerste Wereldoorlog ijverde voor de heropricting van windmolens, werd in 1923 in de Hoge Dijken in Zerkegem een bestaande houten standaardmolen aangekocht die eigendom was van de familie Claeys uit Vlissegem en werd uitgebaat door de vader van Romain Maes de latere winnaar van de Ronde van Frankrijk. De molen was in 1623 in Zerkegem opgericht via octrooi verleend door de *'Watergrave ende Moermeestere van Vlaanderen aan Niclays Boone fs Berthelomeus voor de bouw van een houten graanwindmolen int quartier ghenamt den Hoochdyck'*. In het midden van de 19de eeuw werd de Verbrugghes molen, zoals de molen in Zerkegem toen werd benoemd, voorzien van een torenkot. Terwijl een staakmolen op teerlingen louter als graanmolen fungeerde, liet een dergelijke aanpassing toe om deze functie aan te vullen met die van oliemolen. De teerlingen werden

daarbij vervangen door een gemetselde basis om de olieslagerij in onder te brengen. Voor de aandrijving van de olieslagerij moest de staak dan ook doorboord worden.

Het vervoer van de molen van Zerkegem naar Zarren gebeurde in 1923 door voerman Jules Coulier uit Houthulst met paarden en wagen over de weg. Molenbouwer Jules Lievens uit Zwevezele richtte de molen terug op dezelfde molenwal van zijn vernielde voorganger. Bij de overbrenging naar Zarren werd de vloer van de eerste zolder met ongeveer 35 cm verlaagd door het wegnemen van korte berriebalken en slakken. De nieuwe geklinknagelde wieken droegen het Verhaeghe-nummer 977.

De Wullepitmolen met mechanische maalderij.

Het windmolenbedrijf werd terug opgestart, en ook na de dood van hun vader Pieter Wullepit bleven Arthur en zijn broer Omer bedrijvig als windmolenaars. Om de klanten in windstille perioden toch te gerieven werd bij de molenwal intussen wel een mechanische maalderij gebouwd. Een dieselmotor zorgde voor de aandrijving van twee koppels stenen en een haverpletter. Toch bleef men proberen de gratis windkracht zoveel mogelijk aan te wenden en te optimaliseren door kort vóór de Tweede Wereldoorlog de windplanken te vervangen door halve verdekking. Naast hun maalderij en boerderij hielden ze er ook nog een moderne kuikenbroederij op na.

Ook al bleef de windmolen hun trots, de industrialisering van het maalbedrijf zette zich na de Tweede Wereldoorlog dermate door dat de broers Wullepit in 1949 de windmolen moesten stilleggen. Alleen de bijhorende maalderij met dieselaandrijving bleef nog enkele jaren in bedrijf. Om het behoud van hun windmolen te verzekeren ondernam de familie Wullepit nog tijdens de oorlog stappen om de staakmolen geklasseerd te krijgen. Als antwoord op deze poging kreeg ze van het gemeentebestuur van Zarren op 25 november 1943 het bericht dat de heer secretaris-generaal van het Ministerie van Openbaar Onderwijs beslist had gevolg te geven aan hun verzoek. Het duurde evenwel nog tot 13 juni 1973 vooraleer de Wullepitmolen effectief erkend werd als beschermd monument.

Intussen geraakte de molen na zijn buitenbedrijfstelling in verval. De molenkap begon grote gaten te vertonen, waardoor het gemakkelijk binnen kon regenen, en het hekwerk van de wieken verdween. In 1969 brak een top van de buitenroede af. De molen die tot dan in lange rust had gestaan, werd nu in korte rust gezet met de afgebroken top naar beneden teneinde de schade minder te laten opvallen. In 1976 brak echter ook het andere uiteinde af. Bovendien stond de molen sedert 1949 naar het westen gericht, waardoor de steenrechtzijde naar het

De Wullepitmolen met afgebroken roede omstreeks 1969 (Devliegheer 1986).

zuiden gericht was en zeer veel vochtigheids- en temperatuurswisselingen onderging. Dit had tot gevolg dat de beplanking van deze kant begon te rotten en af te vallen en dat de achterliggende constructies eveneens aangetast geraakten. De steenlijst (of middenlijst) die aan deze zijde reeds van slechte kwaliteit was, begon te scheuren ter hoogte van de steenbalk. De daklijsten en waterlijsten aan dezelfde kant scheurden mee, waardoor de molenkast almaar schuiner begon te hangen. Al was de molenkast als het ware verwrongen, bij wonder viel de molen niet om. Ook rustte de berrie al

te lang op de zetel. Door het insijpelend en inslaand water rotte ook nagenoeg heel de bevoering weg. De steenkisten, de koorden enz. verdwenen, terwijl door de vorstinwerking ook het koppel kunststenen aan de staartkant (of voormolen) volledig barstte. De haverpletter verroestte en werd onherstelbaar. De muur van de gesloten voet scheurde tussen de teerlingen en brokkelde deels uit.

Ondertussen had de gemeente Zarren de Wullepitmolen in 1971 voor een symbolische frank verworven met de uitdrukkelijke intentie deze te restaureren. Om verdere waterschade te voorkomen werd de lekke molenkap in 1972 voorlopig met asfaltpapier toegedekt. Inmiddels werd voor de restauratie een lastenboek opgemaakt dat in november 1974 in voorontwerp werd goedgekeurd. Een nieuwe politieke meerderheid in 1975 stelde echter vragen bij de voorgestelde restauratiewerken aan een molen die volgens hen maar het afbreken waard was. De toenmalige Rijksdienst voor Monumenten en Landschappen achtte de herstellingswerken mits enkele wijzigingen echter wel haalbaar en slaagde erin het gemeentebestuur in september 1976, dus kort voor de fusie met Kortemark, toch zijn fiat te laten geven voor de op 1.712.000 fr. geraamde restauratiewerken. In 1979 besliste de gemeenteraad van Kortemark echter om de molen te laten overbrengen naar het Openluchtmuseum van Bokrijk. Verzet van de West-Vlaamse Provinciale Molencommissie zorgde er uiteindelijk voor dat deze plannen in 1982 uiteindelijk definitief werden opgeborgen. De gemeente Kortemark werd in dat jaar trouwens door de Rijksdienst voor Monumenten en Landschappen verplicht aan de beschermde molen 'dringende instandhoudingswerken' uit te voeren. Deze werken ter waarde van een half miljoen werden uitgevoerd door de molenbouwfirma Peel uit Gistel en hielden onder andere een versteviging van de molenkast net boven de stenen in door middel van vier trekstangen met enkele nieuwe planken gedicht. Tevens werden de hoekstijlen onderschoord

om het verder overhellen en uiteindelijk omvallen van de molen te vermijden. Ook werden de resterende roeden uitgetrokken en werd het dak van de voet voorzien van vezelplaten. Het geheel werd tot slot ingekapseld in een plasticfolie, die echter na een paar jaar volledig weggerot was. In het kader van deze dringende instandhoudingswerken werd ook het maalderijgebouwtje verstevigd. Toen het echter door een storm in februari 1984 zwaar vernield werd, werd het achteraf afgebroken.

Deze 'dringende instandhoudingswerken' brachten echter maar zeer tijdelijk soelaas. De nood aan een urgente grondige restauratie bleef zich stellen. De geraamde kosten om de molen opnieuw windmaalvaardig te maken liepen intussen maar verder op, tot maar liefst ruim 12 miljoen fr. In 1987 lag de molenkap trouwens weer gedeeltelijk open, net als de voet van de molen door het afbrokkelen van de vezelplaten. Opnieuw kregen water en wind vrij spel en leek de molen meer dan ooit ten dode opgeschreven.

In juli 1987 besliste de gemeente dan ook maar om de procedure voor een deklassering van de molen in te leiden. Een jaar later werd een poging gedaan om de molen te slijten aan de stad Brugge met het oog op een heroprichting op de Brugse stadsvesten, doch deze actie mislukte. De stad Brugge had immers meer belangstelling voor de Kruisstraatmolen in Werken. Deze driezolder werd echter in extremis in 1989 door de gemeente Kortemark zelf aangekocht.

Intussen takelde de Wullepitmolen maar verder af, tot in 1991 enkele molenfanaten de v.z.w. Wullepitmolen oprichten met het doel de Wullepitmolen te redden van verder verval en te streven naar de restauratie ervan. In het najaar van 1991 kregen ze van het gemeentebestuur van Kortemark de toelating en het materiaal om de molen dicht te slaan met waterproofplaten. Binnenin werden nieuwe

vloeren gelegd, de trap werd begaanbaar gemaakt en de molenmote werd opgekuist. Voorlopig was de molen opnieuw gevrijwaard van verder verval.

Onderwijl werd door de Wullepitmolen vzw werk gemaakt van de piste om de molen te laten aankopen door de provincie West-Vlaanderen. Deze onderhandelingen kenden uiteindelijk een positief resultaat: in juni 1994 was de verkoop door de gemeente Kortemark aan de Provincie West-Vlaanderen voor (opnieuw) een symbolische frank een feit. Onmiddellijk werden stappen ondernomen om een restauratiedossier op te stellen.

In overleg met het Bestuur voor Monumenten en Landschappen werd besloten het restauratiedossier op te delen in een vooronderzoeksdossier en een eigenlijk restauratiedossier. Beide dossiers werden opgemaakt door Jos Demarée, die ook in 1991 de Wullepitmolen vzw had mee opgericht.

Voor beide dossiers kon de provincie rekenen op 60 % subsidies van de Vlaamse Gemeenschap.

Het vooronderzoeksdossier behelsde de demontage van de molen, de opslag en analyse van de onderdelen, dit met het oog een zo nauwkeurig mogelijk heroprichtingsdossier te kunnen opmaken. Via een beperkte aanbesteding werden de werken toegewezen aan de firma Himpe nv uit Loppem voor 809.000 fr. (incl. BTW). Deze ontmanteling werd uitgevoerd in de eerste week van april 1996 en was tamelijk spectaculair. De firma Himpe deed hiervoor een beroep op de firma Cottenier uit Aalbeke, die reeds eerder al enkele molens had gerestaureerd. De gedemonteerde onderdelen werden opgeslagen in een hoeschuur in Werken. Enkel de vier teerlingen bleven ter plaatse als getuigenis van de vroegere molen. Velen dachten dan ook dat de molen voorgoed was verdwenen.

Op basis van een grondige analyse van de molenonderdelen werd in 1996 het definitieve restauratiedossier opgemaakt. Uit de diagnose was vrij vlug gebleken dat er van de opgeslagen onderdelen nauwelijks nog iets recupereerbaar was en er moest geopteerd worden voor een quasi volledig nieuwe molen. Enkel de oude staak en wat ijzerwerk leenden zich nog voor hergebruik. Via aanbesteding werden de restauratiewerken, waarvoor een uitvoeringstermijn van 200 werkdagen werd voorzien, in februari 1998 toegewezen aan de firma Molenbouw Peel-Thomaes uit Gistel.

In september 1998 startten de langverwachte restauratiewerken. Eerst kwam de voet van de molen aan bod. De oude, behandelde staak werd ingepast tussen nieuwe kruisplaten en steekbanden, en op 9 december 1998 werd het geheel opnieuw op de oude teerlingen geplaatst. Toen tijdens deze werkzaamheden bleek dat de teerlingen nogal labiel waren, werd in allerijl een bijkomend subsidiedossier opgesteld voor een gewapende vloerplaat met verankering van de teerlingen. Halverwege 1999 werden deze stabiliteitswerken uitgevoerd. Ondertussen werd in het atelier in Gistel door de molenbouwers Peel een nieuwe molenkast met alle bijhorende onderdelen gebouwd. Op 13 oktober 1999 werden molenkast en molenkap met uitzonderlijk transport vervoerd naar Zarren om de volgende dag onder grote belangstelling met telescopische kranen op de staak geplaatst te worden. De beplanking van de molenkast werd aangebracht in november. De verdere afwerking, waaronder het opnieuw metselen van de muren van het teerlingenkot door de Zarrense aannemer Steen, vond plaats in de winter van 1999 en 2000. Op 28 april 2000 werden de wieken ingetrokken. De Wullepitmolen had zijn uitzicht van een volwaardige molen herwonnen. In begin mei 2000 voerde de firma Dewulf uit Boezinge de omgevingswerken uit. Nadat op 19 mei 2000 de molen een eerste maal proefdraaide, kon de Wullepit uiteindelijk plechtig ingehuldigd worden op een druk bijgewoonde officiële opening op 9 juni 2000.

Sedertdien draait de Wullepitmolen minstens elke zondag van juli en augustus in de namiddag. Hiervoor staan vier gediplomeerde vrijwillige molenaars van de Wullepitmolen vzw in.

Geciteerde en aanbevolen literatuur

Cornilly J. 2001-2005 – *Monumentaal West-Vlaanderen. Beschermd monumenten en landschappen in de provincie West-Vlaanderen. Deel III. Arrondissementen Brugge, Diksmuide, Oostende en Veurne*, Brugge, Provincie West-Vlaanderen: 141.

Debusschere Ch. 2003 – *Molengemeente Kortemark*, Kortemark, Molen Magazine: 260 pp.

D(e) K(inderen) E. 1976 – "De Lindemolen te Zarren", in: *De Belgische Molenaar*, 71: 282-283.

Demarée J. 1991 – Onderhoudswerken uitgevoerd aan de Wullepitmolen te Zarren, in: *Molenecho's*, 19: 186-188.

Demarée J. 1996 – Eerste fase restauratie Wullepitmolen te Zarren van start, in: *Mededelingenblad Werkgroep West-Vlaamse Molens*, 12: 10-11.

Demarée J. 1999 – Fotoreportage. Heropbouw van de Wullepitmolen te Zarren, in: *Molenecho's*, 27, 1: 15-16.

Demarée J. 2000 – De Zarrense Wullepitmolen maakt als 6de West-Vlaamse provinciemolen, in: *Molenecho's*, 28, 2: 70-72.

Demarée J. 2002 – *Een kwarteeuw Zarren, 1900-1925*, Sint-Andries.

Demarée J., Denoo T., Desmytter A., Messeyne W. & Vanhove S. [s.d.] – *Couchezmolen, molenmuseum. Leidraad*, Kortemark, [s.l.].

Demarée J., De Smyter A. & Vanhove S. [s.d.] - Wullepitmolen, Kortemark.

Denewet L. 1987 – Zarren: het einde van de Wullepitmolen?, in: *Molenecho's*, 15, 5-6: 212-213.

Denewet L. 1989 – 25 Vlaamse molenmakers uit 1832, in: *Molenecho's*, 17, 4: 173-175.

Devliegheer L. 1984 – Kunstpatrimonium van West-Vlaanderen. 9. Molens in West-Vlaanderen, Tielt: 262-263.

Devyt C. 1966 – *Westvlaamse windmolens. Inventaris van de toestand op 1 januari 1965*, Brugge: 120.

De Tier V. & Van Keymeulen J. m.m.v. Ryckeboer H. & Van der Sypt K. 1990 – *Woordenboek van de Vlaamse dialecten. Deel II. Niet-agrarische vaktalen. Aflevering 5. De molenaar*, Gent, Rijksuniversiteit, Seminarie voor Nederlandse Taalkunde en Vlaams Dialektologie: 476 pp.

Holemans H. 2005 – *West-Vlaamse wind- en watermolens. Kadastragegevens 1835-1990. Deel 8. Gemeenten V-Z*, Opwijk, Studiekring Ons Molenheem.

Ryckaert M. 2000 – Wullepitmolen maakt weer, in: *In de Steigers*, 7: 3-4.

Smet L. 1974 – Zarren-Werken - "Wullepitmolen, in: *Molenecho's*, 2, 12: 93.

Smet L. 1975 - Zarren - Wullepitmolen, in: *Molenecho's*, 3, 9: 68.

Smet L. 1979 – Zarren - Wullepitmolen", in: *Molenecho's*, 7, 8: 61-62.

[S.n.] 1995 – De Lindemolen of Wullepits molen te Zarren, in: *Curiosa*, maart: 24-26.

Vanoverschelde S. 1990 – De molens te Zarren, in: *Jaarboek Heemkundige Kirng 'Crekel Beke'*, Kortemark: 141-172.

Verpaalen J. 1982 – Windmolens in de actualiteit [Langemark; Geluveld; Zarren-Werken; Merkem; Komen; Diest; Tessenderlo]", in:

De Belgische Molenaar en Levende Molens, 77, 11: 236 & 245.

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/91394> (geraadpleegd dd. 10.08.2016)

<http://www.molenechos.org/molen.php?AdvSearch=851> (bijdrage van Sylvère Vanoverschelde, Jos Demarée, Lieven Denewet & Herman Holemans) (geraadpleegd dd. 10.08.2016).

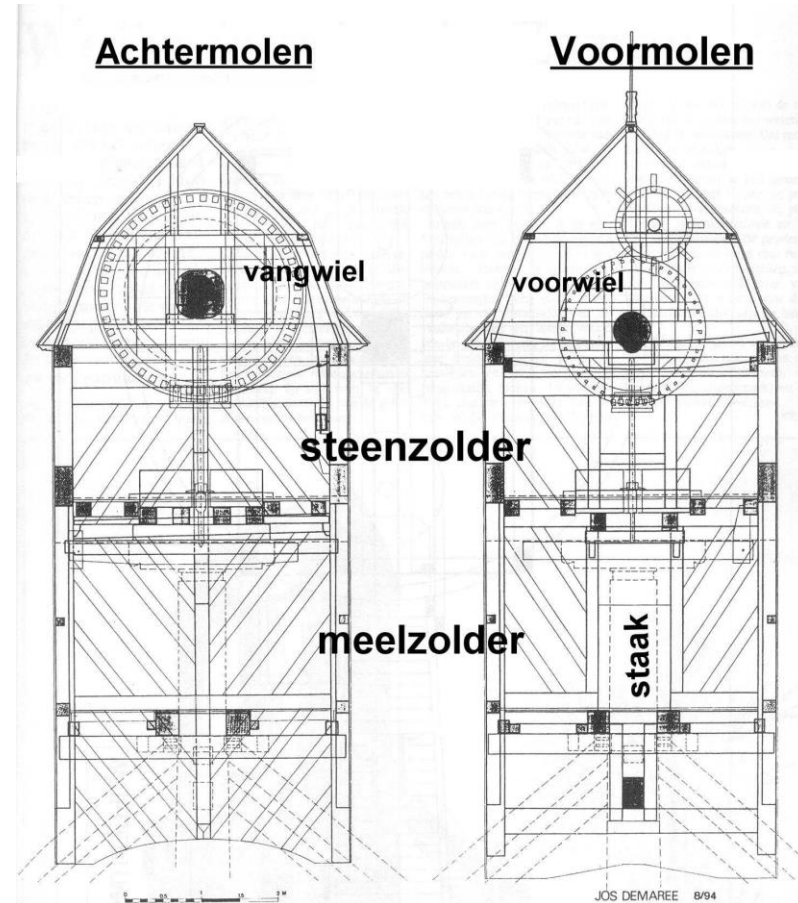
3. Inventarisatie huidige toestand

3.1. De korenwindmolen

De Wullepitmolen na de restauratie van 1996-2000.

De Wullepitmolen is een twee zolders tellende staakmolen met gesloten voet, staande op een molenberg. De voet van de molen met de staak, de steekbanden en de kruisplaten rust op vier hoge gemetste teerlingen. Tussen deze teerlingen is een ronde muur gemetst die voorzien is van een met eiken schalies bedekt dak. In deze gesloten voet of teerlingenkot steken er twee rondboogingen en twee rondboogvensters. In de vloer van het teerlingenkot is een oude Franse molensteen ingewerkt. Buiten tegen het teerlingenkot staat ook nog een molensteen uit de oude molen.

De Wullepitmolen. Doorsneden (tekening J. Demarée).

De molenkast is aan de voor- en zijkanten voorzien van een verticale beplanking in oregon, die zeer mooi de ronding van het dak van het teerlingenkot volgt, en aan de windweeg van gekloven eiken schaliën.

Ook de zogenaamde gebroken molenkap is afgedekt met gekloven eiken schaliën. Een windvaan in de vorm van een leeuw² met banier bekroont de kap. De molenkast is volledig in eik geconstrueerd en heeft een omtrek van 4 m. breed op 5,75 m. lang. De hoogte bedraagt 7 meter, waardoor de twee zolders eerder laag zijn. In de molen werd bij de restauratie van 1996-2000 slechts één inscriptie aangetroffen in de nochtans oude molen, namelijk: 'GVB 1855', wat verwees naar de Zerkegemse molenaar Gust. Verbrugghe). De inscriptie werd bewaard en tijdens de restauratie heraangebracht op de nieuwe voorbalk op de steenzolder.

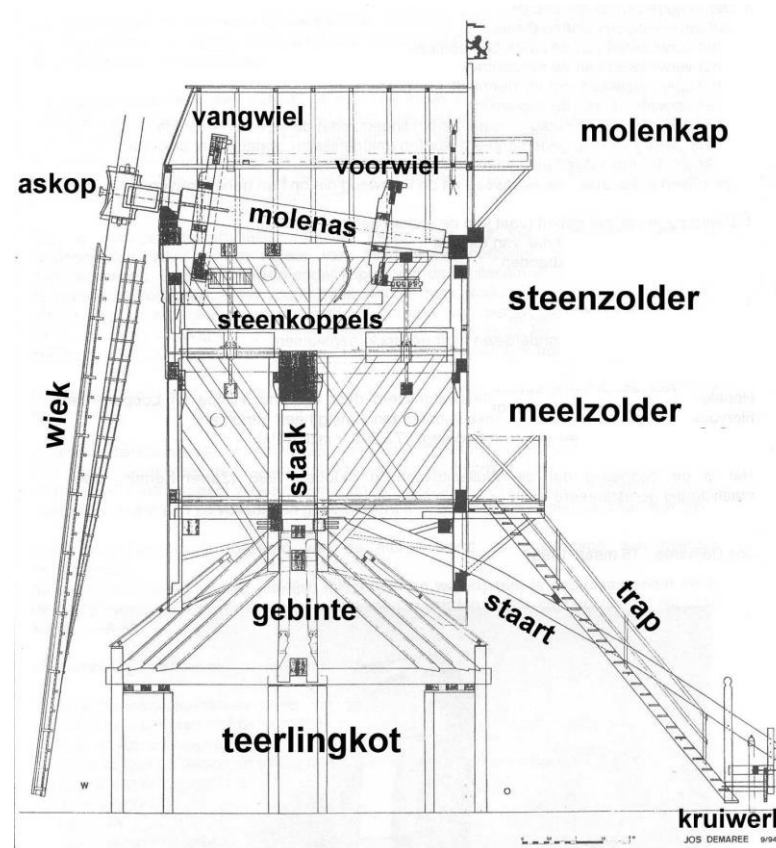
De standaard waarrond de molenkast scharniert, is nog oorspronkelijk en dateert uit 1623. Ze is doorboord, doordat, toen de molen nog in Zerkegem stond, door de staak de aandrijving liep naar het oliemolenmechanisme in het torenkot onder de molen. De standaard, die maar 5 m. lang is, is onderaan op de vier hoeken versierd met een volutemotief.

Op de standaard ligt de boezem (of 'brasem') met daarop de zware eiken steenbalk, die een doorsnede heeft van 70 cm op 72 cm. De steenlijsten (of 'middenlijsten') die op de uiteinden van de steenbalk liggen, zijn 505 cm lang, 52 cm hoog en 30 cm breed.

Op de steenzolder liggen er twee maalsteenkoppels, die door twee aswielen worden aangedreven. Voor het koppel aan de windzijde gebeurt dit door het grote aswiel of vangwiel met 47 kammen en een

² Gemaakt naar de windvaan of -wijzer op oude foto's.

diameter van 271 cm, dat inhaakt in een schijfloop met 14 staven. Aan de voorzijde drijft een voorwiel (d.i. het kleinere aswiel zonder vang) met 44 kammen en een diameter van 196 cm in combinatie met een kamwiel (of 'sterrewiel') met 13 kammen het tweede koppel aan.

De Wullepitmolen (tekening J. Demarée).

Op de onderliggende meelzolder staat een haverpletter die eveneens wordt aangedreven door het voorwiel (op de steenzolder) in relatie met een klein kamwiel en een drijfriem.

Het gevlucht mat omstreeks 1986 ongeveer 22 m. De in 2000 ingebrachte nieuwe gelaste roeden hebben een overmeten lengte van 24 m.

Samenvatting

De op een molenberg staande Wullepitmolen is een houten standaardmolen van twee eerder lage zolders en met een gesloten voet. De standaard is nog oorspronkelijk en dateert uit 1623. Onderaan op de vier hoeken versieren voluten deze staak. De voet van de molen met de staak, de steekbanden en de kruisplaten rust op vier hoge gemetselde teerlingen. Tussen deze teerlingen is een ronde muur gemetst die voorzien is van een met eiken schalies bedekt dak. In dit teerlingenkot steken er twee rondboogingen en twee rondboogvensters. De eiken molenkast is aan de voor- en zijkanten voorzien van een verticale beplanking in oregon, die mooi de ronding van het dak van het teerlingenkot volgt. Aan de windzijde zijn gekloven eiken schaliën aangebracht. Gelijkaardige schaliën dekken de

Beneden aan de trap en de staart is het kruiswerk bevestigd waarmee de molen scharnierend rond de standaard wordt gekruid.

geknikte molenkap af. Beneden aan de trap en de staart is het kruiswerk bevestigd waarmee de molen scharnierend rond de standaard wordt gekruid.

De molenuitrusting bestaat uit twee maalsteenkoppels (op de steenzolder) en een haverpletter op de meelzolder. Het drijfwerk bestaat uit twee aswielen: een groot aswiel of vangwiel met 47 kammen en een diameter van 271 cm, dat inhaakt in een schijfloop met 14 staven, en een voorwiel (d.i. het kleinere aswiel zonder vang) met 44 kammen en een diameter van 196 cm die in relatie staat met een kamwiel (of 'sterrewiel') met 13 kammen en een klein kamwiel met een drijfriem. De in 2000 ingebrachte nieuwe gelaste roeden hebben een overmeten lengte van 24 m.

3.2. Inventarisatie van de molinologische erfgoedelementen

3.2.1. Oplijsting erfgoedelementen | molengebouw

1. DE MOLENBERG (maakt geen deel uit de bescherming)³

Erfgoedelement	Omschrijving	Diagnose (de visu)
Molenberg	De met gras begroeide aarden ophoping waarop de molen staat.	Het gras staat soms te hoog (m.a.v. boven de kasseipaden uitkomt), waardoor de wieken slepen. N/B. Desgevallend molenbelt ietwat aftoppen.
Afsluiting van de molensite	Kastanjehouten afsluiting van het molenperceel met groot dubbel en klein enkel toegangshek in kastanjehout.	Beide toegangspoorten plaatselijk ingerot. Eveneens schade aan de kastanjehouten afsluiting.
Toegangspad	Gekasseid pad met zachte helling naar het molenkot.	Losliggende kasseien.
Torenkotpad	Met kasseien geplaveid pad rond torenkot.	Losliggende kasseien.
Molensteen met viertakrijn.	Tegen muur van torenkot op het torenkotpad opgestelde molensteen (vermoedelijk in La Ferté-sous-Jouarresteen) .	Sporen van corrosie op viertakrijn.

2. HET STAAND WERK⁴

Erfgoedelement	Omschrijving	Diagnose (de visu)
2.1. DE ONDERBOUW MET TORENKOT ('TEERLINGKOT') EN STANDAARD		
Funderingen		(Voor zover waarneembaar geen structurele gebreken).
Muren	Tussen teerlingen gemetselde ronde muur. Aan de binnenzijde gekaleide bakstenen muren. Metselverband: kruisverband.	Het ontbreken aan het torenkotdak van een oversteek is slecht voor het baksteenmetselwerk. Afbrokkelende bakstenen, vooral aan de noordwest- en westkant. Uitgeloogd kalkmortelvoegwerk, vooral aan de noordwest- en westkant.
Muurafdekking	Zinken muurafdekking.	Hemelwater sijpelt op baksteenmetselwerk met vochtige muren als gevolg

³ De huidige interpretatie van het beschermingsbesluit dd. 13.06.1973 maakt dat de molenbelt (voortaan) geen deel (meer) uitmaakt van de bescherming als monument.

⁴ Het geheel van de niet draaiende delen van een molen.

Deuropeningen	Twee rondbooggingangen.	
Vensteropeningen	Twee rondboogvensteropeningen.	
Vensters	Twee groen geschilderde beglaasde vensterramen.	Verweerd schilderwerk.
Vensterluiken	Twee groen geschilderde houten vensterluiken met zwart geschilderd hangwerk.	Verweerd schilderwerk. Problemen met sluitmechanisme. Loszittende duimen.
Deuren	Twee groen geschilderde houten opgeklampte deuren.	Verweerd schilderwerk.
Dorpels	Natuurstenen dorpels.	
Dakconstructie	Tentvormige dakconstructie, bestaande uit ringgording, kepers en dakbebording (gezaagde populieren bebordingsplanken).	Het torenkot heeft helemaal geen oversteek, wat slecht is voor het baksteenmetselwerk.
Dakbedekking	Met gekloven eiken schaliën. Gedekt tentdak.	Schaliën in belangrijke mate afgesleten.
Vloer	Gewapende vloerplaat met verankering van de teerlingen. Bakstenen vloer met centraal ingewerkte oude Franse molensteen.	Uitgeloogd voegwerk.
Teerlingen	Twee hoge en twee lage gemetselde bakstenen blokken (waarop het onderstel van de staakmolen rust).	
Teerlingblokken	De twee eikenhouten blokken die op de teerlingen liggen (en waarop de kruisplaten rusten).	Houtwerk in torenkot vertoont lichte sporen van insectenaantasting.
Kruisplaten	De twee horizontale balken die kruisgewijs op de vier teerlingen rusten. De onderste kruisplaat rust op de twee lage teerlingen; de bovenste kruisplaat op de twee hoge teerlingen. De vier uiteinden van de kruisplaten (d.i. het deel dat buiten de steekbanden en de teerlingblokken én – in het geval van de Wullepitmolen ook – buiten de torenkotmuren steekt) zijn ter bescherming volledig met metalen omhulsel ingekist. In de kruisplaten zijn inkepingen voorzien waarin de steekbanden steken.	Houtwerk in torenkot vertoont lichte sporen van insectenaantasting.
Kruisplaatsleutels	De vier houten wiggen die in de kruisplaten tegen de standaard zijn aangebracht (waar die over de kruising van de kruisplaten heen grijpt) om het wankelen van de standaard te verhinderen.	Houtwerk in torenkot vertoont lichte sporen van insectenaantasting.
Standaard (of 'staak')	De standaard waarrond de molenkast scharniert, is nog oorspronkelijk en dateert uit 1623. Ze is doorboord, omdat – toen de molen nog in Zerkegem stond – door de staak de aandrijving liep naar het oliemolenmechanisme in het torenkot onder de molen. De standaard, die maar 5 m. lang is, werd voor het gebruik in de Wullepitmolen verlengd. Onderaan is de standaard op de vier hoeken versierd met een volutemotief. De kruisplaatklauwen werden	Niet goed gepositioneerd, waardoor molen overhelt naar staartzijde (zie hellende zoldervloeren). Houtwerk in torenkot vertoont lichte sporen van insectenaantasting.

	verlengd.	
Steekbanden	De vier paar schuine steunbalken (telkens bestaande uit een lange en een korte balk) die de standaard schragen. Onderaan zijn de steekbanden ingewerkt in de kruisplaten. Daartoe zijn de buitenste steekbanden voorzien van twee tenen (d.z. de afgezaagde hoeken), de binnenste van één. Bovenaan zitten ze vast tegen de standaard en de zetel. Daartoe zijn ze aan de top voorzien van een rechthoekige uitgezaagde bek, die tegen de onderkant en zijkant van de zetelstukken duwt.	Houtwerk in torenkot vertoont lichte aantasting van kleine klopkevers.
Stormbanden van de steekbanden	Ijzeren stormbanden die over de voeteinden van de buitenste steekbanden zijn gelegd en aan de kruisplaat zijn vastgemaakt (om het wegschieten van de steekbanden te voorkomen).	
Zetel	De balkconstructie rondom de standaard, bestaande uit vier zetelblokken (of 'kalvers'), (d.z. vier korte balken) (waartegen de steekbanden schoren).	Houtwerk in torenkot vertoont lichte sporen van insectenaantasting. Ook afslijting door slakken.

2.2. DE MOLENKAST		
Algemeen	(Op de oregon-wandplanken na) volledig in eik geconstrueerde molenkast met een omtrek van 4 m. breed op 5,75 m. lang en een hoogte van 7 meter (waardoor de twee zolders eerder laag zijn).	Deformatie of structurele verzakking van de molenkast, in het bijzonder omwille van het doorbuigen en/of inkrimpen van de (te natte) steenbalk en boezem en het doorzakken van de steen- of middenlijsten (waardoor de kruisbalken of korbelen steun verliezen en de molenkast doorbuigt naar de hoekstijlen, mogelijks opentrekt). Door verzakking steunt de molenkast op de zetel en raakt de molenkast bij de hoekstijlen het dak van het torenkot. De hoekstijlen in feite ongeveer 20 cm te lang, opdat de rand van de molenkast minimum 30 cm boven het torenkotdak zou hangen.
Hoeken		
De hoekstijlen	De vier stijlen in de hoeken van de molenkast.	Eén van de hoekstijlen raakt door de verzakking tijdens een kruiging van 360° het dak van het torenkot.

		Hoekstijlen zijn eigenlijk te lang.
De zijwanden (zijwegen)		
Daklijsten	De twee horizontale balken op de toppen van de hoekstijlen in de twee zijwanden van de molenkast.	
Steenlijsten (of middenlijsten)	De twee horizontale balken (van 505 cm lang, 52 cm hoog en 30 cm breed) ter hoogte van de steenzolder in het midden van de zijwand van de molenkast, en evenwijdig lopend met de daklijsten bovenaan en de waterlijsten onderaan. In het midden rusten de steenlijsten op de uiteinden van de steenbalk.	De steenlijsten zakken door (waardoor de molenkast verzakt). Boormeel wijst op insectenaantasting (houtrot-klopkever).
Waterlijsten	De twee onderste horizontale balken in de zijwanden van de molenkast.	
Spoorstijlen	De tweemaal twee verticale balken die in het midden van de onderste helft van beide zijwanden telkens de uiteinden van de steenbalk verbinden met de waterlijsten.	
Kroonstijlen	De verticale balk die in het midden van de bovenste helft van iedere zijwand telkens de steenlijst en de daklijst verbindt.	
Weegbanden	De schuine balken die de diverse stijlen en lijsten van de molenkast verbinden en op beide zolders doorbroken worden door kijkgaten.	Door het doorzakken van de steen- of middenlijsten verliezen de schuine balken steun en zet de molenkast zich blijkbaar open.
Wandplanken	Oregon-houten planken die aan de buitenkant verticaal op de verscheidene balken genageld zijn en de wanden van de molen uitmaken. Volgen zeer mooi de ronding van het dak van het teerlingenkot. Aan buitenzijde ooit bruingeschilderd, maar in oorsprong niet beschilderd.	Lazuurlaag op hout aan het afschilferen.
Kijkgatluikjes	Ronde houten kijkgatluikjes met dwarsregel (als handgreep) die de ronde kijkgaten afdekken en met houten wervels kunnen worden vastgezet. Vier (tweemaal twee) met luikjes afgedichte kijkgaten ter hoogte van de meelzolder. Drie (twee plus één) met luikjes afgedichte kijkgaten ter hoogte van de steenzolder.	Lazuurlaag op hout aan het afschilferen.
De windzijde		
Borstnaald	De balk die loodrecht door het midden van de windzijde van de molenkast gaat en waarvan de bovenzijde ingewerkt is in de stefelbalk.	
Klos van de borstnaald	Het houten blok dat op de borstnaald bevestigd is en waarop de windpelum (zie molenkap) rust.	
Vloerbalk	De onderste horizontale balk in de windzijde (net als in de staartzijde) ter hoogte van de meelzolder.	

Steenbedbalk	De horizontale balk in de windzijde ter hoogte van de steenzolder.	
Stefelbalk	De horizontale balk bovenin de windzijde, die een beetje lager ligt dan de windpeluw. In deze balk is de bovenzijde van de borstnaald ingewerkt.	
Weegbanden	De schuine balken die de diverse stijlen en lijsten van de molenkast verbinden.	
Wandplanken	Oregon-houten planken die aan de buitenkant verticaal op de verscheidene balken genageld zijn en aan binnenzijde de wanden van de molen uitmaken.	
Drijf wiel	Op de transmissies van de haverpletter bevestigd drijf wiel aan de buitenkant van de windzijdewand.	Sporen van corrosie.
Eiken schaliën	Gekloven eiken schaliën bevestigd op de wandplanken aan de windzijde.	Schaliën in belangrijke mate afgesleten.
De staartzijde		
Staartbalk	De horizontale houten balk onderaan in de staartzijde, waarop de staart van de standaardmolen rust.	
Vloerbalk	De onderste horizontale balk in de staartzijde (net als in de windzijde) ter hoogte van de meelzolder.	
Steenbedbalk	De horizontale balk in de windzijde ter hoogte van de steenzolder.	
Deurstijlen	De twee stijlen van de deur in de staartzijde.	
Laadvensterstijlen	De twee stijlen van het laadvenster in de staartzijde.	
Weegbanden	De schuine balken die de diverse stijlen en lijsten van de molenkast verbinden.	
Wandplanken	Oregon-houten planken die buiten op de verscheidene balken genageld zijn en de wanden van de molen uitmaken. Deze plankenwand wordt onderbroken door deuropening met een daarop aansluitend luik ter hoogte van de meelzolder en een luik ter hoogte van de steenzolder.	Lazuurlaag op hout aan het afschilferen.
Deur	Opgeklampte houten deur met dwarse verbindingstukken aan de staartzijde ter hoogte van de meelzolder.	Nazien van deurstop (valt steeds naar beneden).
Laadvenster	Houten laadvenster op steenzolder.	
Bovenbalk	Bovenste horizontale balk in het voorkeuveleinde.	
De berrie		
Lange berriebalken	De twee lange berriebalken die de molenstandaard insluiten net boven de zetel. Deze balken lopen van de windzijde naar de staartzijde en zijn allebei belegd met sleephout (slakken of slekken), waarmee ze op de zetel slepen om het	Houtwerk in torenkot vertoont lichte aantasting van kleine klopkevers.

	wankelen van de molen tegen te gaan.	
Slakken (of 'slekken')	De stukken hout (sleephout) tussen de berriebalken en de zetel. N.B. Het steken van slakken of sleepstukken in de speelruimte tussen berrie en zetel laat toe om de hoogte of het zwaartepunt van de molen te regelen.	Houtwerk in torenkot vertoont lichte sporen van insectenaantasting. Mogelijke aantasting van de berrie, alsook van de slakken of sleepstukken.
Vloerdraagbalken	De balken die op de berriebalken liggen en waarop de onderste molenvloer genageld is.	Vloer helt af naar staartzijde (door het verzakken van de molenkast als gevolg van voornamelijk doorbuigen van de steenbalk en het doorzakken van de steen- of middenlijsten).
Vloerplanken	Grenenhouten vloerplanken als bevoering van de meelzolder alsook van de steenzolder.	Vloer helt af naar staartzijde (door het verzakken van de molenkast als gevolg van voornamelijk doorbuigen van de steenbalk en het doorzakken en/f inkrimpen van de steen- of middenlijsten).
De steenbalk op standaard		
Steenbalk	De horizontale zware eiken steenbalk met een doorsnede van 70 cm op 72 cm, rustende op de boesem en de standaardnok . In de steenbalk steekt een nokgat, waarin de standaardnok steekt. Draagt de hele molenromp.	De (te natte) steenbalk is 5 tot 10 cm gekrompen en vermolmt naar alle waarschijnlijkheid binnenin (door insectenaantasting), waardoor ze tevens doorbuigt (met een verzakking van de molenkast tot gevolg).
Boezem (of 'brasem')	De boezem (of 'brasem') onderaan tegen de steenbalk ligt op de standaard. In dit met profielen versierde zware stuk hout steekt de standaardnok..	Houtrot - klopkeveraantasting.
Maan	Ronde (vermoedelijk) ijzeren plaat die in de holte van de boezem op de standaardnok rust.	(Niet zichtbaar)
De binnentrap		
Binnentrap	De houten steektrap met trappaal en touw tussen de meelzolder en de steenzolder.	

2.3. DE MOLENKAP		
Achterkeuveleinde⁵		
Steunbalken van de windpeluw	De balkjes op de stefelbalk ter ondersteuning van de windpeluw.	
Windpeluw	De zware balk (aan de windzijde) in de kap van de molen, waarop de halssteen met de molenas rust.	

⁵ De topgevel van de windzijde van een standaardmolen.

Smeerstijlen	De twee verticale balken (d.z. van binnenuit gezien links de weerstijl en rechts de keerstijl) aan weerszijden van de hals van de molenas en die de windpeluw en de wolf verbinden.	
Onderkepers	De verticale balken links en rechts van en evenwijdig met de smeerstijlen.	
Steker	De schuine houten balk tegen de keerstijl.	
Wolf	De horizontale balk op de toppen van de smeerstijlen (d.z. de weerstijl en de keerstijl) en de onderkepers.	
Zoombalken	De twee schuine balken aan de zijkanten van zowel de onderkap als de bovenkap (die aanleunen tegen de nokbalk).	
Ozingstaarten	De schuine balkjes aan de buitenkant onderaan de onderste zoombalken.	
Blokketten	De houten blokken ⁶ ter ondersteuning van de ozingstaarten.	
Breukgordingen	De twee horizontale balken door een zogenaamde gebroken kap, gaande van de uiteinden van de wolf tot de uiteinden van de bovenbalk en de breuklijn van de dakschilden vormend.	
Bovenkepers	De verticale steunbalken tussen de wolf en de twee bovenste zoombalken.	
Nokbalk	De horizontale balk die van voor naar achter loopt door de nok van de molenkap en waartegen de bovenste zoombalken aanleunen.	
Wandplanken	Oregon-houten planken die aan de buitenkant verticaal op de verscheidene balken genageld zijn en de wanden van de molenkap uitmaken. Onderbroken door twee windluiken.	
Eiken schaliën	Gekloven eiken schaliën bevestigd op de wandplanten aan de windzijde.	Schaliën in belangrijke mate afgesleten.
Windluiken	Twee houten luiken aan weerszijden van de askop in de molenkap.	
Kapvenster	Beglaasd venster in de kap.	
Voorkeuveleinde⁷		
Voorbalk	De basisbalk die op de toppen van de daklijsten ligt op dezelfde hoogte als de windpeluw. In de molen werd bij de restauratie van 1996-2000 slechts één inscriptie aangetroffen in de nochtans oude molen, namelijk: 'GVB 1855', wat een verwijzing inhoudt naar de Zerkegemse molenaar Gust. Verbrugghe). De inscriptie werd bewaard en tijdens de restauratie opnieuw aangebracht op de nieuwe voorbalk op de steenzolder.	
Pinbalk	De balk waarop de pinsteen ligt (waarin het achtereinde van de molenas	

⁶ Ook 'hondjes' genaamd.

⁷ De topgevel van de staartzijde van een standaardmolen.

	draait) en die vooruit en achteruit kan schuiven.	
Sleutels van de pinbalk	De houten sleutels of spieën waarmee de pinbalk wordt vastgezet.	
Balk achter de pinbalk	De (onbeweegbare) houten balk achter de pinbalk.	
Bovenbalk	De horizontale balk op dezelfde hoogte als de wolf in het achterkeuveleinde.	
Makelaar	Wit geschilderde loodrechte balk midden in het voorkeuveleinde.	
Windvaan	Koperen windwijzer in de vorm van een klauwende leeuw met banier, die bovenop de makelaar geplaatst is.	Windvaan draait te stroef.
Wandplanken	Oregon-houten planken die buiten op de verscheidene balken genageld zijn en de wanden van de molenkap uitmaken. Onderbroken door staartluik onder luikap.	
Luikap	Met gekloven eiken schaliën afgedekt houten kapje dat boven de naar buiten stekende luis is gebouwd (om het buitenluiwerk en vooral de luireep tegen de regen te beschermen).	Schaliën in belangrijke mate afgesleten.
Staartluik onder luikap	Houten luikje aan de staartzijde in de molenkap.	
Tussen achter- en voorkeuveleinde		
Ijzerbalken	De twee houten balken door de kap van de molen die telkens voorzien zijn van een spilgat, waarin het boven-eind van het staakijzer (de staande spil) van een steenkoppel draait.	
Steunbalken van de ijzerbalk	Houten balk op de daklijsten, waartegen de ijzerbalk met een schoor steunt.	
Spanbalk	De houten balk tussen de pinbalk en de ijzerbalk.	
Nok	Met bladlood afgewerkte nok.	
Eiken schaliën	Met gekloven eiken schaliën afgedekte gebroken molenkap.	Schaliën in belangrijke mate afgesleten.

2.4. DE STAARTCONSTRUCTIE		
Staart van de standaardmolen	Lange naar voren stekende balk aan de staartzijde van de standaardmolen, die schuin naar beneden loopt en waaraan de trap en het kruiwerk bevestigd zijn.	
	Een houten plank dekt de staart bovenaan af tegen insijpelend vocht. Tegen verrotting via dwarsstukken aangebracht op staart.	Te voorzien van een beschermlaag.
Loopstaken	Twee schuine houten schoren aan weerszijden van het uiteinde van de staart (om het slingeren van de molenkast bij het malen te verhinderen).	Te voorzien van een beschermlaag.
Molentrap	Van een witgeschilderde leuning voorziene houten trap, vastgemaakt aan de staart. In de trapwangen steken de 27 houten treden (zonder de sleeptrede). Waar de staart door de trap gaat, zijn er twee korte trapwangen.	Door het zakken van de molenkast raakt de sleeptrede de molenbelt (waardoor een volledige noodkruiging onmogelijk is), ofschoon de staart met

	Helemaal onderaan de trap steekt een zware trede, de sleeptrede.	molentrap reeds werd opgewigd en met een trede werd ingekort. Verschraald schilderwerk. Trapoppervlak verweerd en begroeid met algen (met als gevolg gladde treden en glad platform). Sporen houtrot, in het bijzonder wat de trapboom en de sleeptrede betreft.
Hangbomen	Drie hangbomen (verticale balken) waarvan twee met bovenaan een ingesneden versiering. Twee hangbalken op de sleeptrede, vastgehecht aan weerszijden van de staart. Een kortere hangbalk, vastgehecht aan het uiteinde van de staart. Tussen de tweemaal de korte hangbalk en de twee hangbomen op de sleeptrede zijn de houten kruias en de metalen haspelas bevestigd.	Verschraald schilderwerk.
Balkon	Van een witgeschilderde houten leuning voorzien klein platform bovenaan de molentrap, ter hoogte van de deur naar de meelzolder en rustend op door houten schoren geschraagde balken en verbindingsplanken.	Bovenkant balkonbeplanking uitgelopen en hout verweerd. Begroeid met algen (wat het oppervlak, indien nat, glad maakt). Rotte delen. Verschraald schilderwerk.
Rol	Aan linkerzijde van balkon metalen draaibare rol (tegen slijtage van luireep).	Sporen van corrosie.

2.5. KRUIWERK VAN DE STANDAARDMOLEN		
Kruias	De van een metalen tandwiel voorziene windas onderaan de staart waarmee de molen naar de wind gedraaid wordt door middel van kettingen.	Verschraalde kruias.
Kruizwengel	Ijzeren kruizwengel met houten handgreep, in het verlengde van metalen as met tandwiel (dat ingrijpt in het grote tandwiel op de kruisas).	Stuk hout afgebroken aan de handgreep van de kruizwengel. Metalen elementen sporen van corrosie.
Kruiketting	Verzinkte ijzeren ketting die bij het kruien op de kruias wordt gewonden, waarmee de molen wordt gedraaid.	Te dun uitgevoerd. Sporen van corrosie. Verouderde ketting.
Kruipalen	11 rondom de molen in de grond geheide azobehouten kruipalen, waaraan de kruiketting wordt vastgelegd.	Verschraalde kruipalen.

3. HET DRAAIEND WERK⁸		
3.1. DRIJFWERK		
Molenas	Lichthellende zware houten as in de molenkap, waarop ter hoogte van het aslijf (het zware middendeel) een vangwiel en een aswiel zijn bevestigd en waarop aan de kop de gietijzeren insteekaskop steekt. Het gedeelte van de molenas dat op de halssteen rust en draait, is cilindervormig. Ter versteviging van de hals zijn lemmers (ijzeren plaatjes) in de hals ingewerkt. Tussen de lemmers steken stroken houten (dammen). Omheen de lemmers en dammen bevinden zich lemmerbanden. Om de hals van de molenas steekt achter de askop een plaat (kraag) om waterinsijpeling langs de as te voorkomen. Het achtereinde van de molenas is versmald. Met dit pineind rust en draait de as op de pinsteen. Net als de hals van de as is het pineind met metalen lemmers belegd om slijtage te voorkomen).	Omwille van de barsten in de lengte van de molenas werden ter versteviging ijzeren hoepels (banden) voorzien. Ook sporen van insectenaantasting (houtrot - grote kopkever). Vervanging mogelijk wenselijk na onderzoek met resistograaf. Enigszins loszittende asbanden. Molenas enigszins uit positie.
Halssteen	Het stenen lager waarop de hals van de molenas draait, en die met een ijzeren verankering aan de windpeluw (windpalm) is vastgemaakt.	
Steenplaat	Plank waarop de halssteen rust.	
Halsklossen	Houten blokken tussen de smeerstijlen en de molenas.	
Pinsteen	Natuurstenen steen waarin het pineind draait in een halfcilindervormige uitsparing.	Onvoldoende juist gepositioneerde pinsteen.
Springbeugel	Aan de pinbalk vastgemaakte stalen beugel over het pineind van de molenas (om het lichten van de as uit de pinsteen te verhinderen).	
Askop	De gietijzeren insteekaskop van de molenas, met twee roedegaten (of kokers) waarin respectievelijk de binnen- en buitenroede bevestigd zijn. De spiegel (of voorzijde) van de askop is in een groene kleur geverfd. Randen askop witgeschilderd. Aan het achtereinde van de ijzeren insteekaskop zitten kruiselings vier vleugels die in de uitsparingen van de asbalk steken (om de insteekaskop aan de asbalk te verbinden).	Askop vertoont corrosie. Verweerd schilderwerk.
Vangwiel	Het grootste van de twee aswielen. Diameter: 271 cm. 47 kammen, inhakend in een schijfloop van 14 stijlen (cf. infra).	Onvoldoende gecentreerd vangwiel.

⁸ Het geheel van de onderdelen van een molen die draaien, slaan of wentelen. Ook het gaande of lopende werk genoemd.

	Drijft koppel molenstenen aan de windzijde aan. Om dit wiel heen zit ook de reminrichting of vang.	
Schijfloop	Door het vangwiel aangedreven schijfloop van 14 stijlen (spijlen of staven), op staakijzer van de achterste maaltafel.	Stijlen beschadigd.
Aswiel (of voorwiel)	Het kleinste van de twee aswielen. Diameter: 196 cm. 44 kammen, inhakend in bonkelaar of kamwiel ('sterrewiel') (cf. infra). Drijft koppel molenstenen aan de voorzijde aan. Zonder vang.	Verweerde en beschadigde kammen.
Bonkelaar (kam- of sterwiel)	Door het kleinste aswiel aangedreven bonkelaar (kam- of sterwiel) met 13 kammen, op staakijzer van de voorste maaltafel.	Verweerde en beschadigde kammen.
Twee staakijzers	Twee verticale smeedijzeren assen die bovenaan door respectievelijk een schijfloop en een bonkelaar aan het draaien werden gebracht en die elk van één maaltafel de bovenste molensteen, de loper, aandreven. Daartoe zijn beide staakijzer onderaan voorzien van een klauw, een klauw- of vorkvormig gedeelte dat in de rij van de loper grijpt. Bovenaan draaien de staakijzers in een spilgat dat in de respectieve ijzerbalk (cf. supra) is uitgespaard.	
Staakkettingen	Ijzeren ketting om de top van het respectieve staakijzer in het spilgat van de respectieve ijzerbalk op zijn plaats houden.	
Klapspanen (spalken)	De houten latjes die langs het staakijzer bevestigd zijn en meedraaien met het staakijzer. Bij het draaien geven ze aan de schudbak een schuddende beweging.	
Bonkelaar (kam- of sterwiel)	Door het voorwiel aangedreven bonkelaar (kam- of sterwiel) met 10 kammen via overbrenging in verbinding met riemschijf ter aandrijving van de haverpletter op de meelzolder.	
Aandrijving van haverpletter op de meelzolder.	Aandrijving van de haverpletter door het voorwiel (op de steenzolder) in relatie met een klein kamwiel, transmissieassen, metalen riemschijven en een drijfriem.	

3.2. STEENKUIPEN EN MOLENSTENEN		
Twee steenkuipen	Twee demonteerbare ronde houten kuipen die rond de respectieve molenstenen zijn gebouwd en uit kuipstukken zijn samengesteld.	
Kuipdeksel (per steenkuipe)	Houten kuipdeksel, bestaande uit twee halve cirkelsegmenten, die de kuip afdekt.	

Brug van de steenkuip (per steenkuip)	Houten draagbalkje over de steenkuip, waarop beide dekselhelften liggen.	
Ringhout (per steenkuip)	Houten rand rond de ligger, waarop de steenkuip staat. In het ringhout steekt een opening waardoor het meel in de meelgoot terecht komt (meelgat).	
Graanbak (per steenkuip)	De houten tremelvormige bak op de steenkuip, waarin het te malen graan gegoten wordt. In de graanbak steekt een schuif die de toevoer regelt.	
Tremen van de graanbak (per steenkuip)	De twee balkjes op de respectieve steenkist waarop de graanbak rust.	
Graanstok met spankoord (per steenkuip)	Houten stok met groeven die bovenop de tremen van de graanbak is bevestigd en dient om de graantoevoer te regelen. In één van de groeven loopt over de graanstok een spankoord waaraan de arm van de schudbak is opgehangen. Door de spankoord naar links of rechts in een andere groef te leggen wordt de schudbakarm meer of minder sterk door de klapspanen beroerd en wordt de graantoevoer geregeld.	
Schudbak met keurtouwtje (per steenkuip)	Het kleine, losse bakje onderaan de graanbak, dat tijdens het malen door de vooruitstekende arm aan de schudbak die tegen de klapspanen slaat, in schuddende beweging gehouden wordt. Een spankoord verbindt deze arm met de graanstok bovenop de tremen van de graanbak. Aan de zijkant van de schudbakarm bevindt zich een keurtouwtje dat de molenaar heen en weer kan trekken om ervoor te zorgen dat er meer of minder graan in het kropgat komt. Ook kan met dit touwtje de schudbak van de klapspanen weggetrokken worden om de graantoevoer te stoppen.	
Zakkenbank (per steenkuip)	Houten bank bij de graanbak, waarop de zakken graan worden klaargezet.	
Twee koppels molenstenen	Twee koppels maalstenen telkens bestaande uit een looper en een ligger.	Door het doorbuigen van de steenbalk liggen de liggers van de twee steenkoppels niet meer in de pas, met als gevolg dat de lopers en de liggers tegen elkaar klapperen als ze vrij draaien.
Steenbanden	Ijzeren banden die rond de molensteen zijn gelegd (om die stevig bijeen te houden).	(Niet zichtbaar).
Twee rijnen	Twee rijnen, één rij per maalstoel. Dit ijzer past met twee, meestal vier armen in de uitsparingen in het kropgat van de looper. Hierover grijpt de klauw van het staakijzer om de draaiende beweging van het staakijzer op de steen over te brengen. In het midden van	(Niet zichtbaar).

	de rijn steekt een vierkant gat, waar de top van de kleine spil in past.	
Rijnspieën	De houten wiggen waarmee de rijnen in de respectieve lopers wordt vastgezet.	(Niet zichtbaar).
Twee zadeldoekjes	Het doekje dat op de rijn ligt en waarop het staakijzer van de respectieve maalstoel staat.	(Niet zichtbaar).
Twee kleine spillen	De verticale as waarop de loper van de respectieve maalstoel door middel van de rijn is opgehangen. Daartoe is de kleine spil bovenaan voorzien van een pin (nok), die onderin het rijngat past. Onder de pin bestaat de kleine spil uit een cilindrische kop die in de steenbus van de onderste molensteen (de ligger) draait. Onderaan rust de kleine spil met zijn taats in een komvormige lager (taatspot).	(Niet zichtbaar)
Twee steenbussen	De koker in de opening van de ligger van de respectieve maalstoel, waarin de hals van de kleine spil draait.	(Niet zichtbaar)
Twee taatspotten	De ijzeren pot op de respectieve pasbalk, die als lager dient voor de kleine spil.	(Niet zichtbaar)
Strijker (per steenkuip)	Schuin houten plankje in het kropgat van de loper om het graan onder de stenen te strijken.	(Niet zichtbaar)
Breekijzer (per steenkuip)	Plat stuk ijzer in het kropgat dat dient om klissen stuk te slaan.	(Niet zichtbaar)
Steenbed (per koppel stenen)	Het balkenstelsel waarop de ligger rust.	

3.3. LICHTWERK		
Twee hangoren (ezels)	Een hangoor (ezel) per maaltafel. De onderste zware balk van een uit twee balken bestaand lichtwerk. Aan een kant steunt deze balk op een scharnierpunt, dat aan de wand is vastgemaakt.	Door het niet meer in de pas liggen van de liggers (door het zakken van de molenkast) trekt het lichtwerk open, met als gevolg dat de maalstenen beginnen vrij te draaien.
Twee pasbalken	Een pasbalk per maaltafel. De horizontale balk waarop de kleine spil rust en die op en neer kan bewogen worden. Aan een kant steunt deze balk op een scharnierpunt, dat aan de zoldervloer is vastgemaakt.	Idem.
Twee lichtbomen	Een lichtboom per maaltafel. De houten hefboom met aan de ene kant het lichtijzer, dat met de hangoor (ezel) in verbinding staat, en met aan de andere kant het van een zwaar	Idem.

	gewicht voorziene lichttouw (Het gewicht dient om de stand van de hefboom te fixeren. Door de positie van het gewicht te veranderen wijzigt de stand van het licht: lichtboom scharniert, lichtijzer brengt de hangoor (ezel) en bijgevolg de daarop liggende pasbalk in beweging. Hierdoor wordt de kleine spil opgetild of neergelaten, zodat de looper op de gepaste afstand tot de ligger wordt ingesteld).	
Twee lichtsteunpunten	Een lichtsteunpunt per maaltafel. Lichtsteunpunt bestaande uit twee houten balkjes waartussen de lichtboom scharniert.	Idem.
Twee lichtijzers	Een lichtijzer per maaltafel. Lang verticaal ijzer dat onderaan vastzit aan de pasbalk en bovenaan aan de lichtboom.	Idem.
Twee lichttouwten met gewichten	Een lichttouw per maaltafel Touw dat met katrollen aan het uiteinde van de lichtboom is bevestigd en waaraan gewichten hangen.	Idem.

3.4. GALGEN		
Twee galgen	Per maalstoel (op de steenzolder en in het torenkot) een verticaal scharnierend balkenstel in de vorm van een galg, dat dient om de looper op te lichten en om te draaien. De galg bestaat uit een verticaal scharnierende balk (galgboom), waaraan een horizontale draagbalk (galgarm) is verbonden die door een schuine steunbalk ondersteund wordt. Aan het uiteinde van de galgarm zit een gat.	Eén galg volledig gedemonteerd, één half gedemonteerd.
Steenschroef	Doorheen het gat op het uiteinde van de horizontale balk zit een steenschroef (d.i. een verticale draadspindel die met een zware moer op en neer gedraaid kan worden).	Ontbreekt.
Steenbeugels	De twee ijzeren steenbeugels die onderaan de steenschroef bevestigd en waarmee de steen kan worden opgelicht. Beide beugels eindigen op een pin of tap die past in een daartoe speciaal voorzien tapgat aan weerszijden van de looper.	Ontbreekt.

3.5. MEELGOTEN MET ZAKKENBANKJES		
Twee meelgoten	Twee houten kokers, waarvan één onder ieder koppel molenstenen, langs waar het meel van de meelopening geleid wordt naar de centrale meelgoot op de onderliggende meelzolder.	

	Binnenin de meelgoot steekt een meelschuif met tanden die het meel uiteen doet vallen.	
Twee meelbakken	Houten bak onderaan elke meelgoot (waaraan de te vullen zak gehangen wordt). Aan beide zijkanten is een ijzeren haakje voorzien waaraan de te vullen zak wordt opgehangen.	
Ijzeren haakje aan touw met schuifloop (per koppel maalstenen)	Boven de meelbak hangt een touw met schuifloop en een ijzeren haakje, waarmee de te vullen zak wordt opgehouden.	
Scheiplankje	Houten plankje dat in de meelbak geplaatst wordt om het meel tegen te houden bij het wisselen van een zak.	

3.6. HAVERPLETTER

Haverpletter	Op de meelzolder op houten blokken opgestelde ijzeren haverpletter op ijzeren onderstel. Met lager, bevestigd op horizontale balk rechts van deuropening, en vliegwiel aan de buitenkant). Korte drijfriem voor aandrijving van de twee cilinders (of pletrollen). N.B. De haverpletter werd/wordt nauwelijks gebruikt.	
Goot met tremel	Houten goot en houten tremel boven haverpletter ter bevoorrading vanop de steenzolder van de haverpletter.	

3.7. LUIWERK

Luias	De as waarop de luiereep gewonden wordt.	
Luiwiel	Het rubberen sleepwiel aan de luias dat tegen de binnenkant van de kammen van het vangwiel wordt getrokken om de aandrijving over te brengen.	
Luirepen	Het ketting om de luias waarmee de zakken worden opgetrokken en neergelaten. Onderaan is een ijzeren of houten voorwerp voorzien waarmee een lus gemaakt wordt om die rond de krop van de zak te leggen. Met de binnenreep worden de zakken binnenin de molen opgetrokken. Met de buitenreep worden de zakken buiten de molen opgetrokken.	
Klauwwiel	Houten wiel dat binnenin de molen op de luias zit en voorzien is van houten vorkvormige haken, waartussen de klauwreep, een dik touw zonder einde, loopt.	
Klauwreep	Het dikke touw zonder einde dat om het klauwwiel loopt en waarmee de lui wordt bediend.	Opnieuw aan elkaar te naaien uiteinden van de klauwreep.

Neep van de klauwreep	Scharnierend stukje hout dat als klem dient om de klauwreep mee vast te zetten tegen de molenwand	
Neeptouw	Touwtje waarmee de neep kan losgetrokken worden.	
Wip	Houten hefboomstok waarmee de luias met luiwiel omhoog getrokken wordt om tegen het vangwiel te slepen.	
Luitouw	Touw vastgemaakt aan het ene uiteinde van de wip, waarmee het luiwiel al dan niet tegen het vangwiel getrokken wordt.	
Luigaten met luiuiken	Het luigat in de vloer van de steenzolder dat met twee valluiken wordt afgesloten.	
Buitenluiwerk	Onder houten luikap stekende luias (om buitenwerks de zakken graan en meel te verhandelen).	

3.8. VANG		
Hoepelvang (vangplank)	De rondgaande band, bestaande uit een stalen plaat, die zich bij het instellen van de vang rond het vangwiel sluit. Aan de binnenzijde van de onderkant van de hoepelvang ligt een plank (de schoot van de vang) om de vang tegen slijtage te beschermen en om meer kracht aan de vang te geven. Aan de buitenkant van de vangplank is een klamp (rijklamp) bevestigd die moet beletten dat de vangplank bij het lossen van de vang te doorzakt, haar zuivere cirkelvorm verliest en zou slepen. Het uiteinde van de hoepelvang is met een wigvormig stuk hout verzwaaard (het vanghoofd). Dit vanghoofd is met een smeedijzeren vangoog met bout bevestigd aan een ijzeren haak of beugel (ruiter) die is vastgemaakt aan de daklijst. Aan de vangbalk ligt de vangplank vast met een ijzeren oog (sprang).	Slepende, en dus onvoldoende fijn afgestelde vang bij het draaien.
Vangbroek	De bevestiging van de vang door middel van kettingen aan de kap om te beletten dat de vang van het vangwiel zou schuiven.	
Sabelijzer	Het verbindingsijzer tussen het uiteinde van de vangplank en de vangbalk. De verbinding met de vangplank bevindt zich vlak bij het scharnierpunt in de vangezels en is verstelbaar door middel van gaten onderaan in het sabelijzer, waardoor een vangbout kan gestoken worden. Op deze wijze kan de hoogte en ook de trekkracht van de vangbalk geregeld worden.	
Vangbalk (met dwangbalk)	Zware eiken balk die als hefboom wordt gebruikt om de vang te bedienen en daartoe bijna even lang is als de zijkant van de molen. Aan het ene uiteinde	Scheluw getrokken vangbalk waardoor deze tegen de verticale dwangbalk sleept. De vangbalk mag

	scharniert de balk in een vangezel, terwijl het andere uiteinde loshangt en op en neer kan bewegen. Dit uiteinde is verzwaaard met gewichten om de trekkracht van de vang op te voeren. Bij loshangend uiteinde verticale eiken dwangbalk voorzien.	geenszins doorhangen bij een gesloten vang. Kan uiteindelijk de veiligheid in het gedrang brengen. Beschadigde vangbalktouwen.
Vangezel	De balk waar de vangbalk aan een van de uiteinden op steunt en waarin hij op en neer kan scharnieren.	.
Vanghaak	Ijzeren haak waaraan de vangbalk in ruststand hangt.	
Vangtrommel	De houten cilinder bestaande uit twee houten schijven die door middel van latten met elkaar verbonden zijn en waarover het vangtouw loopt om de vangbalk op te lichten.	
Vangtouw (vangreep)	Het touw om de vangtrommel waarmee vanaf de verschillende zolders of vanaf de grond de vang kan bediend worden.	
Keervang	De terugdraaibeveiliging die moet beletten dat de wieken en de as in de omgekeerde richting draaien. Deze bestaat uit scharnierend stuk hout, bevestigd op de daklijst van de steenrechtzijde en voorzien van kammen die in de kammen van het vangwiel passen. De kammen van die stut of pal zijn naar onderen toe schuin gemaakt, zodat de pal bij het rechts draaien opgelicht wordt. Bij het terugdraaien grijpt de pal in de kammen van het vangwiel, waardoor het stopt.	

4. HET GEVLUCHT

4.1. WIEKENKRUIS

Roeden

Roeden	De twee gelaste plaatijzeren roeden (systeem Peel), bestaande uit een binnenroede en een buitenroede die door de askop steken en voorzien zijn van scheigaten (waarin de hekscheien steken). Overmeten lengte: 24 m.	Door het zakken van de molenkast raakt de pin van de bliksemafleider op het uiterste punt van de roede regelmatig de grond. Gelaste roeden vertonen sporen van corrosie.
Scheibussen	De vierkante, ijzeren kokers in de scheigaten (waardoor de hekscheien steken).	
Kikkers	Ijzeren bekjes links op de roeden (om het zeil aan vast te maken).	
Zeilhaken	Ijzeren haken achteraan de roeden (waarachter de opgerolde zeilen worden vastgelegd).	
Wiggen	Houten wiggen (of spieën), bestaande uit kopwiggen (aan de voorzijde) en	Verweerde en beschadigde kop- en roedewiggen.

	roedewiggen (aan de zijkant), waarmee de roeden in de askop worden vastgezet.	
Woutermannetjes	Stukjes hout die tegen de roede- en kopwiggen zijn aangebracht om het loskomen ervan te voorkomen.	Verweerde en beschadigde woutermannetjes.
Klemstuk	Plat stuk hout dat tegen de woutermannetjes is aangebracht.	Verweerd klemstuk.
Roedebeugel	Ijzeren band omheen de roedebalk (om te beletten dat de roede- en kopwiggen loskomen).	
Keerklossen	De klampen die op de roeden tegen de askop zijn voorzien (om te voorkomen dat de roeden door de asgaten zakken).	
Hek	Het geheel van aan elkaar met molennagels vastgemaakte langse naaldhouten latten (voor-, buiten- en binnenzomen) en dwarse eikenhouten latten (hekscheien) die aan de roede bevestigd zijn en samen het voorhek en het achterhek vormen. Aan het hekwerk is de vereiste zeeg (schuine stand) gegeven door de hekscheien zo te plaatsen dat hun opeenvolging een gebogen vlak vormt.	Op veel latten zitten algen en korstmossen waardoor ze langer nat blijven. Latten vertonen ook sporen van houtrot.
Windplanken	De op de voorzoom (of voorste zoomlat) aan het voorhek bevestigde wind- of stormplanken (om de windvang te vergroten). Mogelijkheid om de bovenste delen van de windplanken door middel van houten veren op de achterzijde weg te nemen (zogenaamd Hollands systeem).	Windplanken (met inbegrip van de klampen en wervels) zijn begroeid met algen en mos en vertonen sporen van houtrot. Verschraald schilderwerk.
Klampen van de windplanken	Houten opzetstukken die op de doorlopende scheien van het voorhek zijn bevestigd, en waarop de windplanken en de voorzoom rusten.	Windplanken (met inbegrip van de klampen en wervels) zijn begroeid met algen en mos en vertonen sporen van houtrot. Verschraald schilderwerk.
Wervels	Draaihoutjes rechts op de roede waarmee de windplanken worden vastgehouden.	Windplanken (met inbegrip van de klampen en wervels) zijn begroeid met algen en mos en vertonen sporen van houtrot. Sommige wervels afgebroken. Verschraald schilderwerk.
Roedeketting	Ijzeren ketting om de roeden vast te leggen.	

4.2. ZEILEN		
Zeilen	De vier op het achterhek uitgespannen zeildoeken uit dicht geweven hennep en met rond uitgesneden bovineinde (bek).	Verouderde, beschadigde zeilen.
Lijken	De kettingen die aan weerszijden in de rand van elk zeil zijn ingenaaid en	Verouderde, beschadigde lijnen.

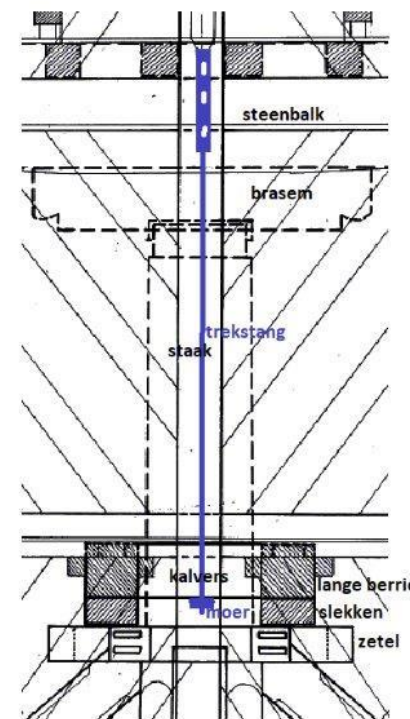
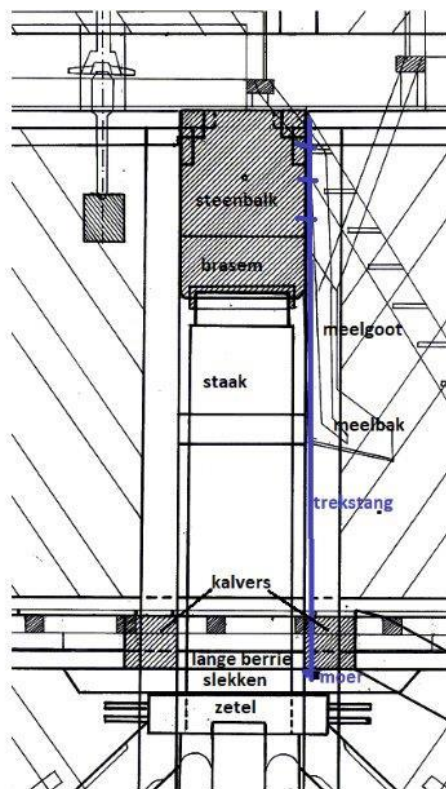
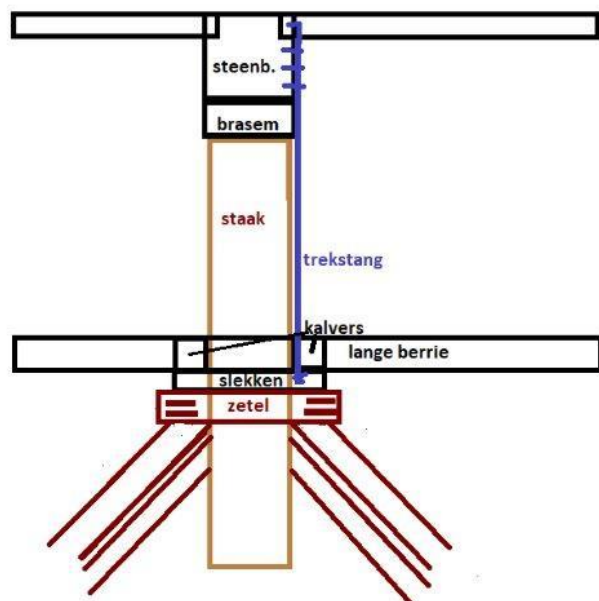
	waarmee het zeil enerzijds aan de kikkers van de roede en anderzijds aan de toppen van de scheien wordt vastgemaakt.	
Hoektouwen	De touwen waarmee de twee uiteinden (toppen) van het zeil bovenaan de roede en aan de bovenste hekschei worden vastgemaakt.	Verouderde, beschadigde hoektouwen.
Kikkerlijnen	De touwen waarmee het zeil aan de kikkers op de roeden bevestigd wordt.	Verouderde, beschadigde kikkerlijnen.
Slaglijnen	De lange dunne touwen aan de buitenkant van de zeilen waarmee ze in gedeeltelijk opgerolde toestand worden vastgelegd. Deze onderschieden zich in de kortste slaglijnen (die aan de top van de wiek zitten), de halflijnen en de stormlijnen (d.z. de langste slaglijnen waarmee de zeilen in geheel opgerolde toestand worden vastgelegd).	Verouderde, beschadigde slaglijnen.

5. CULTUURGOEDEREN (om bedrijfseconomische redenen historisch bij de molen horend)

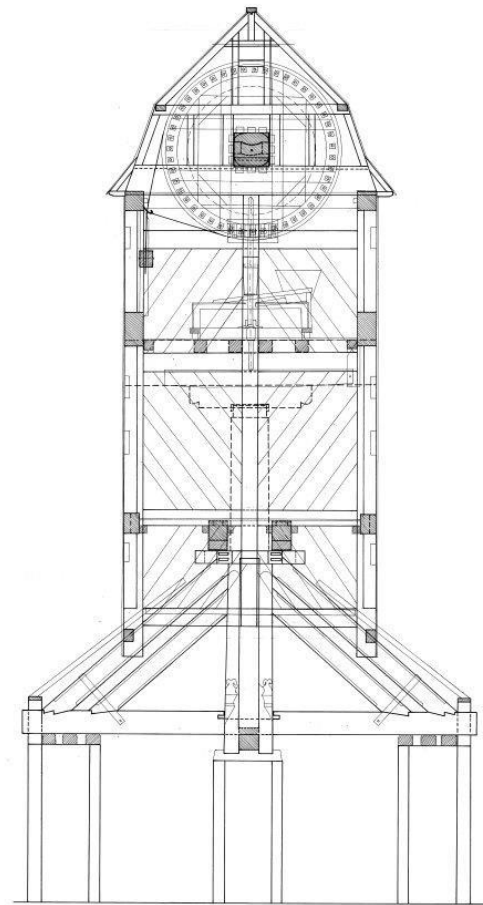
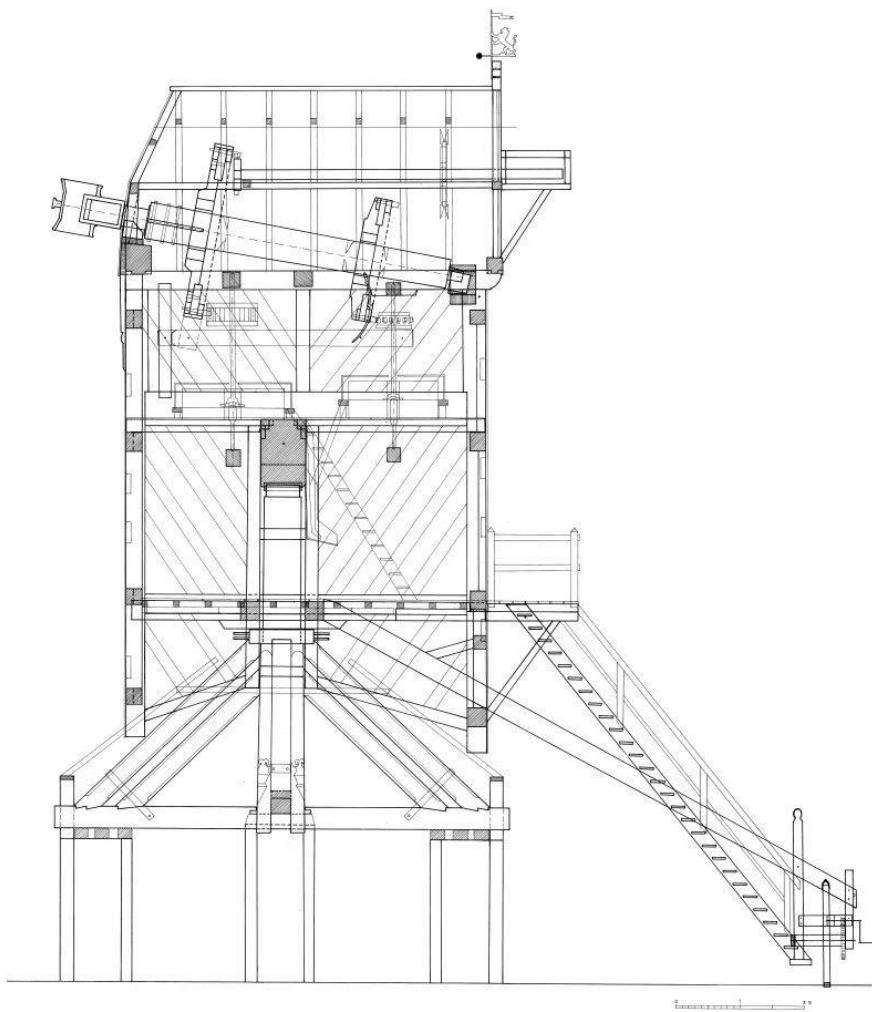
Zakkenwagentje	Een deels houten deels ijzeren wagentje op twee ijzeren wielen met een schepvormig draagvlak en twee lange lastarmen (om zakken over kleine afstanden te verplaatsen). Staat in torenkot.	Sporen van corrosie.
	<u>Motivering</u> Dit betreft een roerend goed door economische bestemming. Een zakkenwagentje is immers voor een molenaar een onontbeerlijk vervoermiddel bij het verhandelen van zakken graan of meel.	
Molenaarsschep	Houten schep met handvat om meel te scheppen op meelzolder.	
	<u>Motivering</u> Dit betreft een roerend goed door economische bestemming. Een molenaarsschep is voor een molenaar onontbeerlijk hulpinstrument bij het opzakken van het meel.	
Brugbalans	In het torenkot aanwezige deels houten, deels ijzeren brugbalans.	Corrosie op metalen onderdelen.
	<u>Motivering</u> Dit betreft een roerend goed door economische bestemming. Een brugbalans	

	is voor een molenaar onontbeerlijk om de zakken graan of meel te kunnen afwegen.	
Wiekstok	Lange metalen stok met dubbele haak (om de wieken voort te duwen of dichterbij te trekken) in torenkot. <u>Motivering</u> Dit betreft een roerend goed door economische bestemming. Een wiekstok is voor een windmolenaar een ontbeerlijk hulpmiddel om de roeden naar zich toe trekken of voor zich uit te duwen.	
Zakkenbankje	Zakkenbankje op meelzolder, op te stellen onder meelgoot. <u>Motivering</u> Dit betreft een roerend goed door economische bestemming. Een zakkenbankje is in de molen onontbeerlijk bij het bevoorraden van de molenstenen met te malen graan.	

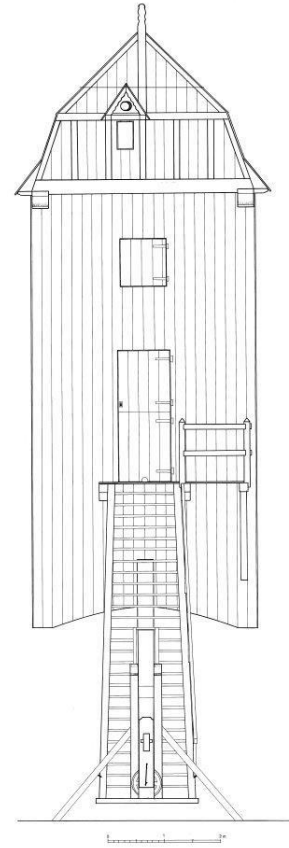
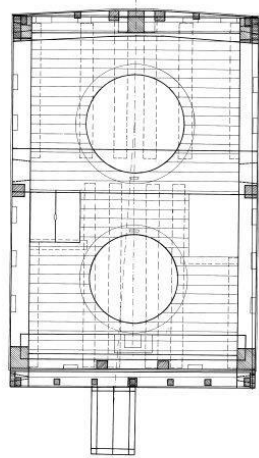
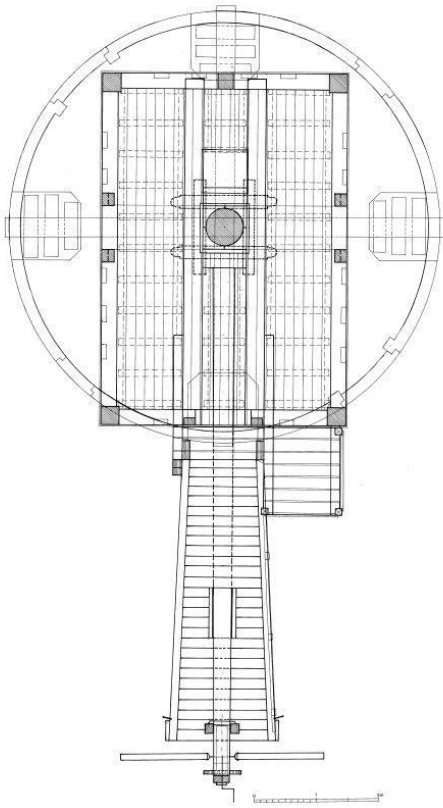
3.3. Planmatige weergave

Plannen opgemaakt door Jos Demarée.

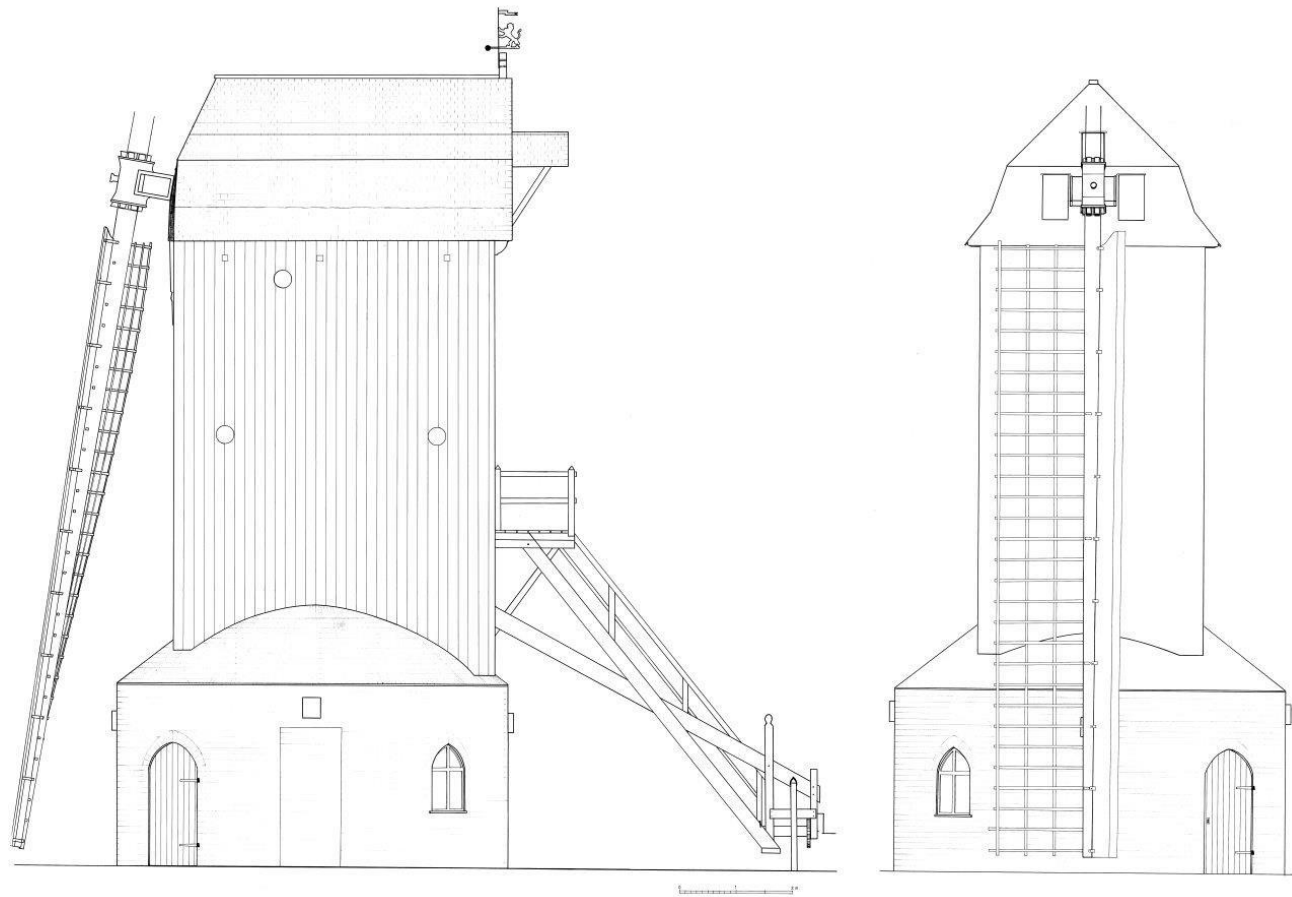

Plannen opgemaakt door Jos Demarée.

Plannen opgemaakt door Jos Demarée.

Plannen opgemaakt door Jos Demarée.

3.4. Fotografische weergave

3.4.1. Exterieur

De staartzijde met trap © M in O

De windzijde © M in O

Het gevluht © M in O

Roede met hek en windplank © M in O

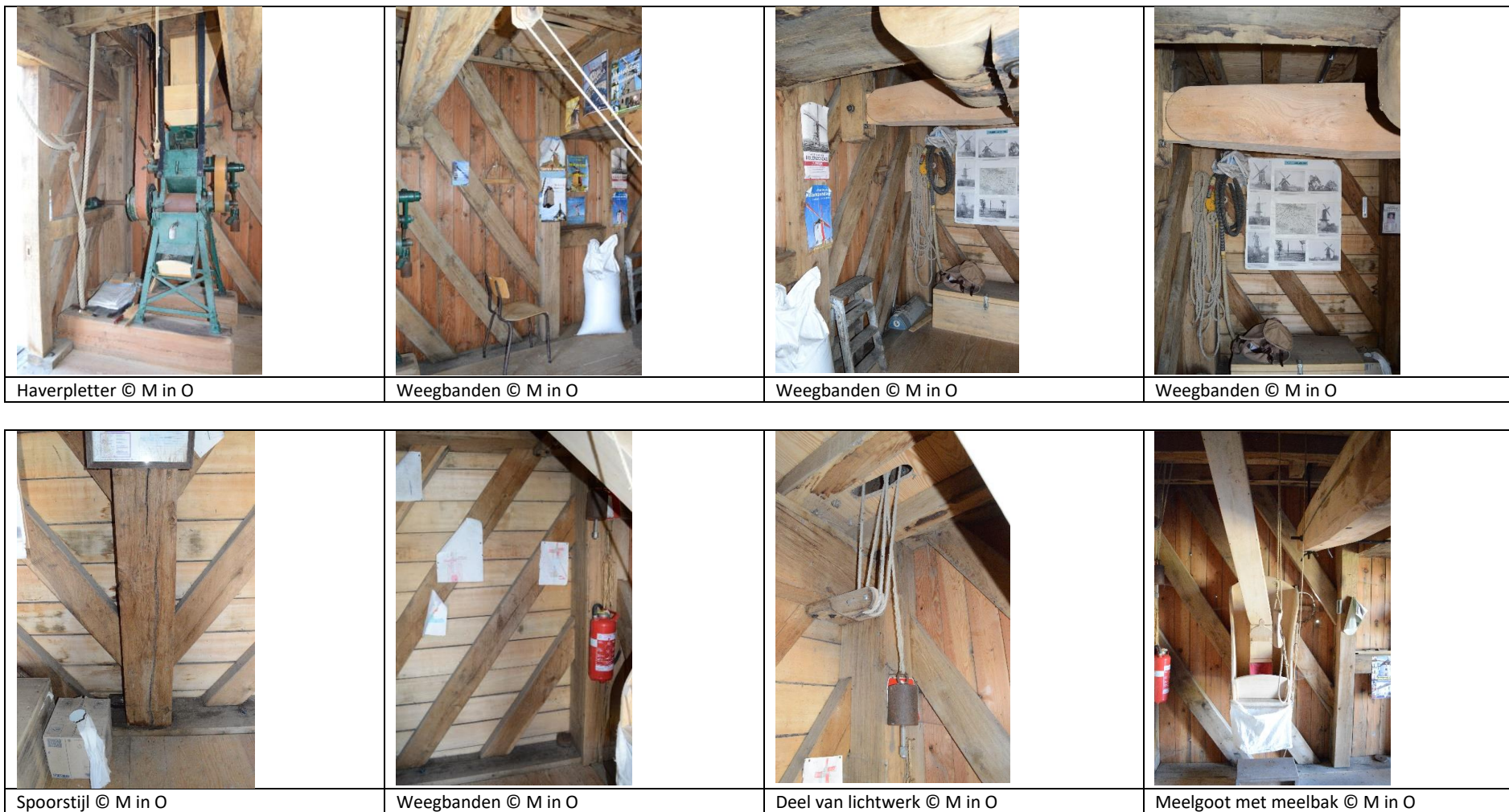
Kruierwerk © M in O

3.4.2. Interieur

3.4.2.1. Toren- of teerlingenkot

3.4.2.2. Eerste zolder (meelzolder)

Spoorstijlen © M in O

Molentrap © M in O

Weegbanden © M in O

Molenaarslessenaar © M in O

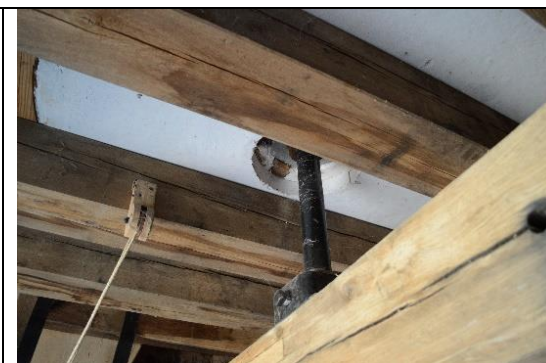
Molentrap © M in O

Meelbak met meelgoot © M in O

Boezem © M in O

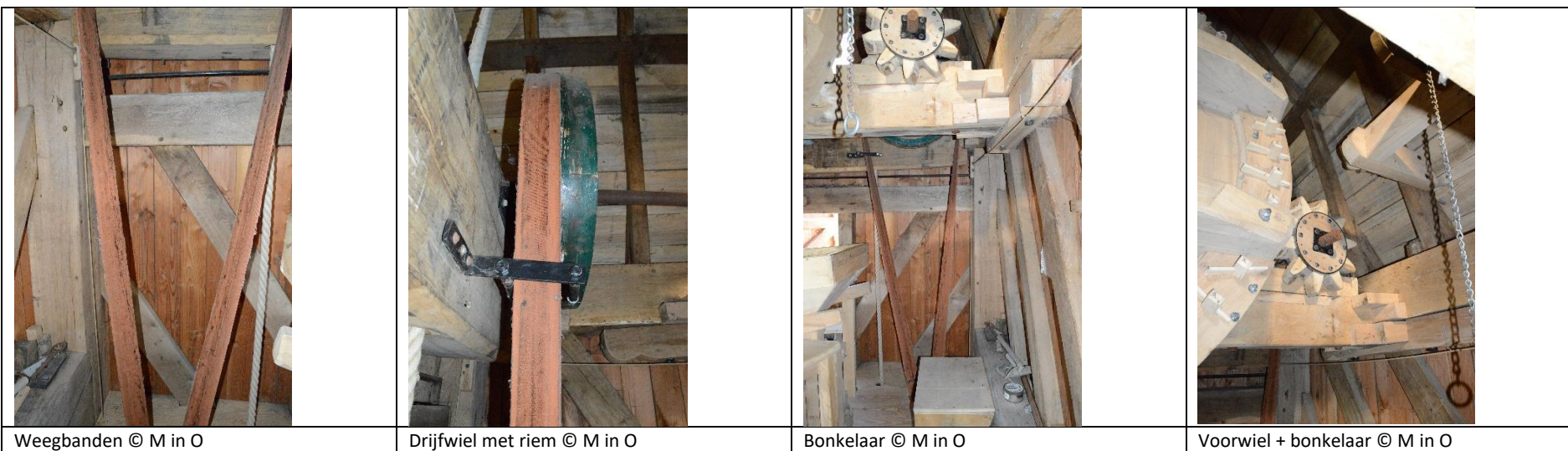
Onderkant ligger © M in O

Detail lichtwerk © M in O

Detail lichtwerk © M in O

3.4.2.3. Tweede zolder

Weegbanden © M in O

Drijf wiel met riem © M in O

Bonkelaar © M in O

Voorwiel + bonkelaar © M in O

Steenkuip © M in O

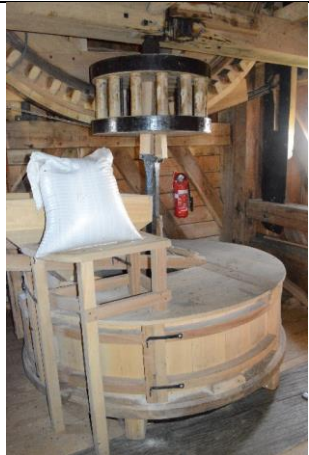
Aswiel © M in O

Aswiel © M in O

Bonkelaar © M in O

Steenkuip met zakkenbank + schijfloop
© M in O

Graanbak © M in O

Detail lichtwerk @ M in O

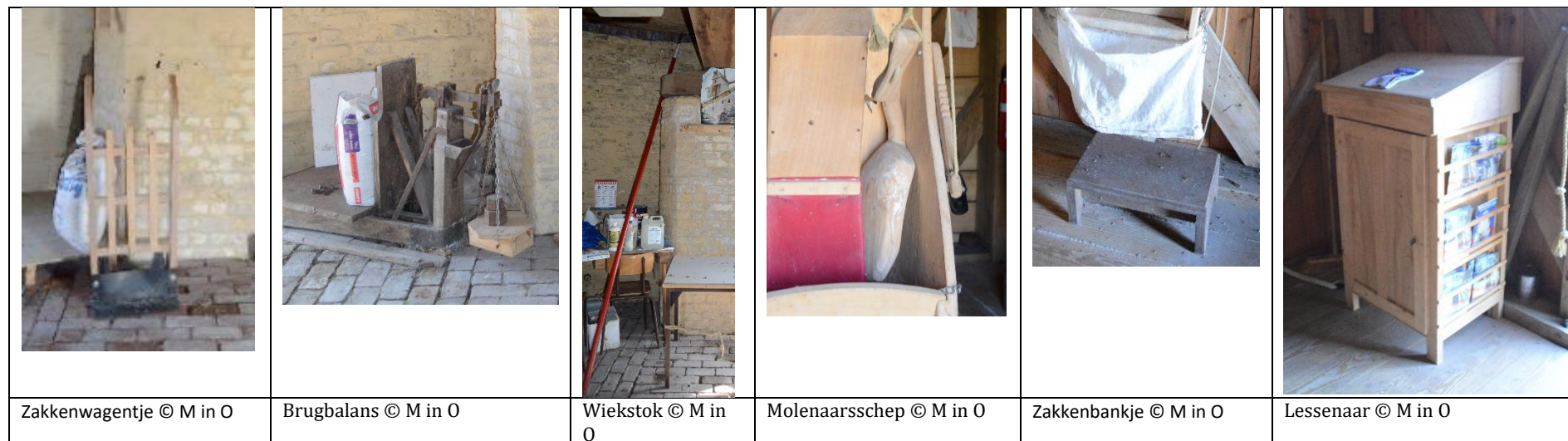
Vangwiel © M in O

3.4.2.4. Cultuurgoederen

4. Erfgoedwaarden

4.1. Waardenstelling: De Wullepitmolen als molenerfgoed

De Wullepitmolen

De Wullepitmolen met op de achtergrond de Couchezmolen

De Wullepitmolen in Zarren werd op basis van de wet van 7 augustus 1931 op het behoud van monumenten en landschappen bij Koninklijk Besluit dd. 13.06.1973 beschermd als monument, en dit omwille van zijn artistieke, oudheidkundige en historische waarde.

De toen als **artistieke, oudheidkundig en historisch** omschreven erfgoedwaarden liggen vooral in het gegeven dat de Wullepitmolen een mooi en vrij zeldzaam voorbeeld is van een standaardmolen met twee zolders en een ingemetselde voet, die zoals zoveel staakmolens wel eens werd

verplaatst – in casu: van Zerkegem naar Zarren – en in de kern teruggaat tot 1623. Oorspronkelijk is nog de standaard, die doorboord is doordat, toen de molen nog in Zerkegem stond, door de staak de aandrijving liep naar het oliemolenmechanisme in het torenkot onder de molen. Onderaan op de vier hoeken is de standaard versierd met een volutemotief. Ook al werd de windmolen in 1996-2000 door het verregaande verval vrij ingrijpend gerestaureerd, de molen blijft getuigen van het eeuwenoude vakmanschap van de Vlaamse ambachtelijke molenbouwer. Dit laat zich onder meer aflezen uit de constructie van de gebroken kap en de eikenhouten molenkast met trap en staart alsook uit de molenuitusting en het drijfwerk. Van historische betekenis is ook het molinologisch panorama dat de (van 1639 daterende) molenbiotoop van de Wullepitmolen sinds 1870 in het open landschap vormt samen met de in dat jaar opgetrokken Couchezmolen.

4.2. Literatuur

Cornilly J. 2001-2005 – *Monumentaal West-Vlaanderen. Beschermd monumenten en landschappen in de provincie West-Vlaanderen. Deel III. Arrondissementen Brugge, Diksmuide, Oostende en Veurne*, Brugge, Provincie West-Vlaanderen: 141.

Demarée J., Denoo T., Desmytter A., Messeyne W. & Vanhove S. [s.d.] – *Couchezmolen, molenmuseum. Leidraad*, Kortemark, [s.l.]: 24-35.

Demarée J., De Smytter A. & Vanhove S. [s.d.] - Wullepitmolen, Kortemark.

Devliegheer L. 1984 – *Kunstpatrimonium van West-Vlaanderen*. 9. Molens in West-Vlaanderen, Tielt: 262-263.

Devyt C. 1966 – *Westvlaamse windmolens. Inventaris van de toestand op 1 januari 1965*, Brugge: 120.

Vanoverschelde S. 1990 – De molens te Zarren, in: *Jaarboek Heemkundige Kirng 'Crekel Beke'*, Kortemark: 141-172.

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/91394> (geraadpleegd dd. 03.03.2018)

<http://www.molenechos.org/molen.php?AdvSearch=851> (bijdrage van Sylvère Vanoverschelde, Jos Demarée, Lieven Denewet & Herman Holemans) (geraadpleegd dd. 03.03.2018).

5. Beheersvisie en doelstellingen

Om de toekomst ook een molinologisch verleden te geven is het noodzakelijk om het huidig wind-, water- en rosmolenpatrimonium in stand te houden. Molens zijn immers niet alleen één van de dragers van ons collectief geheugen, maar ze blijven bovendien een inspirerend schoolvoorbeeld van duurzame ontwikkeling. Hun aantal is sinds het interbellum echter sterk uitgedund.

Sommige molens zijn nog maalvaardig ofwel in de mogelijkheid om, mits een aantal restauratiewerken, opnieuw maalvaardig te worden. De Wullepitmolen in Zarren is sinds de restauratie van 1996-2000 één van die maalvaardige windmolens. Door het verregaande verval waren aan de molen weliswaar ingrijpende maatregelen nodig, die evenwel volledig werden uitgevoerd volgens het eeuwenoude vakmanschap van de Vlaamse ambachtelijke molenbouwer. Heeft de molen, door de tand des tijds achterhaald, noodgedwongen aan authenticiteit ingeboet, in de toepassing van én het malen met de traditionele molentechniek behield de molen zijn erfgoedwaarde.

Voor de ontwikkeling van een visie voor het beheer van de molen in de eerstvolgende twintig jaar is dit gegeven zoals verder wordt aangegeven niet onbelangrijk.

Belangrijk is tevens dat de Wullepitmolen met de op amper 1 km afstand gelegen Couchemolen in volle zicht, in Vlaanderen een unieke molenbiotoop vormt. Dat er op het grondgebied van de gemeente Kortemark nog twee windmolens staan, met name de Kruisstraatmolen in Werken en de Koutermolen in Kortemark, maakt deze gemeente tot één van de belangrijkste windmolengemeenten in Vlaanderen.

Doelstelling 1 | De instandhouding van de Wullepitmolen

De economische hoogtijdagen waarin molens belangrijke werktuigen waren, liggen ver achter ons. Molens worden nu gewaardeerd om hun monumentale waarde. Hun behoud richt zich dan ook op de instandhouding van de materiële molencultuur, waaraan zich bovendien een rijk scala van immateriële erfgoedelementen ophangt.

De Wullepitmolen ontleent zijn monumentale, in casu industrieel-archeologische waarde vooreerst aan zijn typologie als houten standaardmolen met gesloten voet.

Functioneel was de Wullepitmolen initieel een olie- als korenmolen. De doorboorde authentieke standaard vormt daar nog een bewijs van. Bij het overbrengen van Zerkegem naar Zarren en het heroprichten ervan in het laatstgenoemde dorp bleef enkel de korenmolenfunctie behouden. In die hoedanigheid bleef de windmolen in bedrijf tot 1949. Daarna trad met het verlies van zijn economische waarde het verval in. De restauratie van

1996-2000 redde de in oorsprong vroeg 17de-eeuwse molen in extremis van zijn definitieve teloorgang. Het daarbij opnieuw windmaalvaardig maken van de graanmolen versterkte bovendien in belangrijke mate zijn industrieel-archeologische waarde.

Om deze redenen is **het behoud van de Wullepitmolen** dat reeds in 1973 met de bescherming als monument werd beoogd, dan ook **de eerste doelstelling voor het toekomstige beheer**.

Doelstelling 2 | De maalvaardigheid van de Wullepitmolen

De meerwaarde die een draaiende, malende molen heeft, is onmiskenbaar en situeert zich op diverse vlakken. Een molen is van oorsprong een werktuig, het cultuurhistorische beeld van molens is dan ook maar compleet met 'wenkende wieken'. Bovendien hebben werkende molens een belangrijke aantrekkingskracht als toeristische trekpleister. Ook staan malende molens garant voor het behoud én de intergenerationele overdracht van de kennis van het traditionele molenambacht.

Binnen het West-Vlaamse segment van houten staakmolens met gesloten voet zorgt de Wullepitmolen in Zarren – samen met onder andere de Hoogmolen in Aalbeke, de Koeleweimolen in Brugge, de Grijspeerdmolen in Gits, de Koutermolen in Harelbeke, de Herentmolen in Meulebeke en de Kruisstraatmolen in Werken (mits aan verscheidene van deze molens onderhouds- en/of restauratiewerken dienen uitgevoerd te worden) – voor die meerwaarde(n).

De optie die destijds in functie van de restauratie in 1996-2000 werd genomen om de Wullepitmolen niet alleen draaivaardig maar ook opnieuw windmaalvaardig te maken, is in dit verband niet onbelangrijk. Het malen met een molen, alsook het maalvaardig houden of maken van een molen kan immers zowel negatieve als neutrale als positieve gevolgen hebben voor het behoud van de materiële monumentale waarden. Een streven naar maalvaardigheid kan ingrepen impliceren die leiden tot het verlies van historisch waardevolle onderdelen. Even nefast kan het werken met de molen zijn door de slijtage die het aan dergelijke onderdelen aanbrengt. In beide gevallen maken die authentieke elementen immers precies de monumentwaarde mee uit. Anderzijds wordt doorgaans veel meer zorg besteed aan een molen die in bedrijf gehouden wordt. Het regulier onderhoud dat daarmee in de regel gepaard gaat, zorgt ervoor dat dure ingrijpende restauraties door verwaarlozing normaliter niet aan de orde zijn. Het is dan ook van cruciaal belang het al dan niet maalvaardig maken of de graad van bedrijvigheid af te toetsen aan de kwetsbaarheid van de monumentale molenuitrusting. Een differentiatie van de maalvaardigheid dringt zich met andere woorden op. Bij molens met zeldzame, historische onderdelen en dus een uitzonderlijk hoge monumentale waarde kan het aangewezen zijn om het aantal jaarlijkse omwentelingen te beperken en zo de historische onderdelen zo veel mogelijk te ontzien. In bijzondere gevallen kan het zelfs meer dan wenselijk zijn om alleen bij uitzondering of zelfs helemaal niet meer te draaien of te malen. **In het geval van een molen zoals de Wullepitmolen die relatief recentelijk vrij ingrijpend werd gerestaureerd, is maalvaardigheid en maalbedrijvigheid omwille van de daarmee gelieerde meerwaarde(n) juist wel een belangrijke doelstelling. Alleen dient daarbij het verdere behoud van de authentieke standaard in het oog gehouden te worden.**

Doelstelling 3 | De publieke ontsluiting van de Wullepitmolen als molenerfgoed

Met hun wenkende wieken én hun beeldbepalende inplanting in het landschap nodigen molens mensen uit om langs te komen. Zeker draaiende windmolens spreken tot de verbeelding. Opdat de instandhouding van het molenerfgoed zijn maatschappelijke relevantie zou blijven behouden is het dan ook van belang dat molens nu en dan hun deuren openzetten voor het grote publiek. Ook in het geval van de Wullepitmolen is dit de bedoeling. De maalvaardigheid vergroot immers de belevingswaarde van deze standaardmolen.

In concreto houdt de **publieke toegankelijkheid** van de Wullepitmolen in dat dat deze molen – eenmaal dat enkele onderhouds- en restauratiewerken zijn uitgevoerd – opnieuw met regelmaat zal draaien en malen. Intussen wordt de molen wel regelmatig publiek ontsloten voor het grote publiek. Daarnaast zijn ook op afspraak bezoeken mogelijk. De Gemeente Kortemark heeft als eigenaar en/of erfpachthouder van vier windmolens, namelijk de Kruisstraatmolen in Werken, de Koutermolen in Kortemark en de Couchezmolen en deze molen, de Wullepitmolen, in Zarren immers het expliciete voornemen om de reeds bestaande pool van vrijwillige molenaars verder uit te breiden.

Belangrijk bij de invulling van deze nevendoelestelling is dat er telkenmale voldoende aandacht besteed wordt aan de veiligheid van zowel de bezoekers als van de vrijwillige molenaars en/of gidsen die de bezoekers over de molen en de werking ervan informeren. Eén van de te voorzien maatregelen is het aanbrengen van een tweede leuning aan de molentrap met bovenaan een uitneembaar stuk (in functie van het ophalen van zakken graan).

Doelstelling 4 | De overdracht van de empirische kennis van het molenaarsvak

Het behoud van het windmolinologisch erfgoed in Vlaanderen is sterk afhankelijk van de empirische kennisoverdracht tussen de generaties op het vlak van zowel molenbouw en -restauratie als het op windkracht maalvaardig draaien van de molens. Doordat de Wullepitmolen bij de restauratie van 1996-2000 maalvaardig werd gemaakt, kan deze windmolen (mits een aantal onderhouds- en restauratiewerken opnieuw) een wezenlijke bijdrage leveren tot die kennisoverdracht door onder meer als **stageplaats** te fungeren **voor vrijwillige molenaars-in-opleiding**.

6. Maatregelen

Om de beoogde beheersdoelstellingen te bereiken dringen er zich op korte termijn enkele belangrijke onderhouds- en restauratiewerken op. Het gaat daarbij in het bijzonder om:

- Het actief behandelen van diverse houten elementen tegen houtrot-klopkever, nadat deze problematiek voorafgaandelijk volledig in beeld is gebracht.
- Het herstellen, eventueel zelfs vervangen van de steenbalk.
- Het herstellen, eventueel zelfs vervangen van de boezem.
- Het herstellen (verstevigen) van de steen- of middenlijsten.
- Het beter afstellen van de vang.
- Het opnieuw in pas brengen van de lopers.
- Het herstellen van de buitentrap en het balkon, het voorzien – uit veiligheidsoverweging – van een tweede leuning, en vervolgens behandelen met een beschermproduct. Geschilderde delen opnieuw schilderen.
- Het afschuren van de wandplanken van de zijwegen en de staartzijde en behandelen met beschermproduct.
- Het herstellen, eventueel vervangen van de eiken schaliënbedekking op het torenkotdak, het molendak en aan de windzijde.
- Het tegen corrosie behandelen en opnieuw schilderen van de gelaste roeden.
- Het herstellen, eventueel vervangen van het hek, de zoomlatten en de windplanken.
- Het herstellen van het baksteenmetsel- en voegwerk van het torenkot.
- Het eventueel voorzien van een zeer korte afgeronde oversteek aan het torenkotdak.

Intussen alsook na de uitvoering van de dringende werken blijven – hoofdzakelijk periodieke – onderhoudswerkzaamheden aangewezen. Belangrijk is deze werkzaamheden zo structureel en kwalitatief mogelijk uit te voeren zodat omvangrijke, vaak dure restauraties zolang mogelijk uitblijven en pas omwille van de onafwendbare vergankelijkheid van de materialen noodzakelijk zijn.

Ook wanneer een restauratie zich uiteindelijk opdringt, blijft de instandhouding van monumentale waarden het belangrijkste uitgangspunt. Vanuit het oogpunt van kostenbesparing zonder meer op grote schaal monumentale onderdelen vervangen wanneer restauratie ervan ook tot de mogelijkheden behoort, is met andere woorden niet aangewezen. Belangrijk is dat de verwachte levensduur van het monument na restauratie telkens opnieuw in overleg met de voor onroerend erfgoed bevoegde overheidsinstantie wordt afgewogen tegen de kosten van materiaal en arbeid.

6.1. Onderhouds- en beheerswerkzaamheden

Onderhoud omvat reguliere, geregeld terugkerende werkzaamheden waarbij in principe weinig of geen materiaal wordt vervangen, maar alleen wordt hersteld. In een molen, zeker wanneer die maalvaardig is, zijn onderhouds- en beheerswerkzaamheden des te belangrijker.

Daarbij wordt tevens de periodieke regelmaat aangegeven waarmee deze minimaal zullen moeten worden herhaald worden. Belangrijk is aan te merken dat de opgegeven periodieke regelmaat niet uitsluit dat bij het regelmatig draaien en malen van de Wullepitmolen, mede omwille van de veiligheid, door de molenaar(s) sowieso gecontroleerd wordt in welke mate het draaiende molenwerk optimaal functioneert.

ALGEMEEN			
Actie/Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het inschakelen van de bliksemafleider bij stilstand van de molen.		Bij stilstand	Ja
Het regelmatig draaien en malen van de molen (in functie van degelijk onderhoud van het molenmechanisme). <u>Aanbeveling</u> Zorg ervoor dat er altijd een hoeveelheid graan op de molen staat, zodat de maalstenen bij voldoende wind in werking kunnen gebracht worden.	-	Minimum 1x/maand	Ja
Het nooit meer dan 80 einden per minuut laten lopen van de molen.	-	Bij iedere draai- en/of maalbeurt	Ja
Het controleren van de afscherming (kastanjeafsluiting en hekkens) van de zone waarin het omwille van de draaiende wieken voor molenaar en bezoeker zeer gevaarlijk is.	-	Bij iedere draai- en/of maalbeurt	Ja
Het laten controleren door een erkende keuringsinstantie van de bliksemafleider.	-	1x/jaar	Ja

Het schriftelijk op de hoogte brengen van het agentschap Onroerend Erfgoed indien de noodzakelijke windvang in het gedrang komt door geplande of uitgevoerde aanplantingen of werkzaamheden.	-	Bij dreiging	Ja
--	---	--------------	----

EXTERIEUR

Algemeen

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het tijdig behandelen van alle aan weer en wind blootgestelde houten onderdelen met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd houtbeschermingsproduct.	-	1x/3 jaar	Neen
Het tijdig tegen corrosie behandelen van alle aan weer en wind blootgestelde metalen onderdelen met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd product.	-	1x/3 jaar	Neen

Nazicht en onderhoud van de molenberg⁹

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het tijdig tegengaan van erosie van de molenbelt door het opnieuw aanlanden en inzaaien met gras.	-	Indien vereist	Ja
Het tijdig plaatselijk herstellen van de kastanjeafsluiting en de hekkens (in functie van de veiligheid).	-	Indien vereist	Ja
Het tijdig plaatselijk herstellen van het pad naar en het pad rond het torenkot.	-	Indien vereist	Ja

⁹ De huidige interpretatie van het beschermingsbesluit dd. 13.06.1973 maakt dat de molenbelt (voortaan) geen deel (meer) uitmaakt van de bescherming als monument.

Het tijdig tegen corrosie behandelen van de viertakrijn in de molensteen, opgesteld tegen het torenkot, met een door Onroerend Erfgoed voorgesteld beschermingsproduct.	-	Indien vereist	Neen
!!! Opmerking Binnen een afstand van 100 m van de molen mag de bebouwing of beplanting niet hoger zijn dan de onderkant van de wieken.			

Nazicht en onderhoud van het torenkot (de onderbouw)

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het tijdig reinigen (ontmossen, ontalgen,...) van het baksteenmetselwerk met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd mos- en algendodend product.	-	Bij mos- en algenvorming	Neen
Het tijdig plaatselijk herstellen van het voegwerk van de bakstenen muren met een hydraulische kalkmortel.	-	Indien vereist	Neen
Het tijdig plaatselijk herstellen van de deur- en vensterdorpels.	-	Indien vereist	Neen
Het tijdig reinigen van het buitenschrijnwerk (deuren, luiken, vensterramen).	-	1x/jaar	Ja
Het tijdig plaatselijk herstellen van het buitenschrijnwerk (deuren, luiken, vensterramen).	-	Indien vereist	Neen
Het tijdig tegen corrosie behandelen van het aan weer en wind blootgestelde, bij het schrijnwerk horende hang- en sluitwerk alsook de aan weer en wind blootgestelde in het metselwerk van het torenkot verankerde metalen elementen (zoals haken om geopende deuren vast te leggen) en het in het bestaande kleur opnieuw schilderen van deze elementen met een vooraf	-	1x/ 3 jaar	Neen

door Onroerend Erfgoed goedgekeurde roestwerende verf.			
Het tijdig onderhouden van het geschilderde buitenschrijnwerk (deuren, luiken, vensterramen) door het lichtjes te schuren, te reinigen, te ontvetten en in de bestaande kleuren te schilderen (voorzien van twee nieuwe afwerkingslagen).	-	1x/ 3 jaar	Neen
Het tijdig behandelen van de uiteinden van de kruisplaten met een door Onroerend Erfgoed goedgekeurd houtbeschermingsproduct.	-	1x/ 3 jaar	Neen
Het tijdig plaatselijk herstellen van de afdekking van de uiteinden van de kruisplaten.	-	Indien vereist	Neen
Het tijdig verwijderen van mos- en algenvorming op de eiken schaliën op het tentdak van het torenkot, bij voorkeur met natuurlijke enzymen.	-	Bij mos- en algenvorming	Ja
Het tijdig behandelen van de eiken schaliën op het tentdak van het torenkot met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd houtbeschermingsproduct.	-	1x/3 jaar	Neen
Het tijdig plaatselijk opnieuw leggen en indien nodig vervangen naar het bestaand model van sommige eiken schaliën op het tentdak van het torenkot.	-	Indien vereist	Neen
Het in overleg met Onroerend Erfgoed tijdig herstellen van de muurafdekking in zink ter hoogte van de dakrand van het torenkot (op een wijze waardoor het hemelwater niet langer op het gevelmetselwerk sijpelt).	-	Indien vereist	Nee

Nazicht en onderhoud van de molenkast

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het tijdig verwijderen van mos- en algenvorming op de houten beplanking van de molenkast, met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd mos- en algendodend product.	-	Bij mos- en algenvorming	Neen
Het tijdig wegwerken van mos- en algenvorming op de eiken schaliën aan de windzijde van de molenkast, met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd mos- en algendodend product.	-	Bij mos- en algenvorming	Neen
Het tijdig behandelen van de houten beplanking van de molenkast met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd houtbeschermingsproduct.	-	1x/3 jaar	Neen
Het tijdig behandelen van de eiken schaliebedekking aan de windzijde van de molenkast met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd houtbeschermingsproduct.	-	1x/3 jaar	Neen
Het tijdig plaatselijk herstellen van de houten beplanking van de molenkast naar de bestaande toestand.	-	Indien vereist	Neen
Het tijdig plaatselijk herleggen en indien nodig vervangen naar het bestaand model van sommige eiken schaliën aan de windzijde van de molenkast naar de bestaande toestand.	-	Indien vereist	Neen
Het tijdig plaatselijk herstellen van het buitenschrijnwerk (deur, luikjes) naar het bestaand model.	-	Indien vereist	Neen
Het tijdig plaatselijk herstellen van het sluit- en hangwerk (deur, luikjes) in de molen naar het bestaand model.	-	Indien vereist	Neen

Nazicht en onderhoud van de molenkap

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het tijdig verwijderen van mos- en algenvorming op de schaliën op de molenkap (met inbegrip van het achterkeuveleind), met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd mos- en algendodend product.	-	Bij mos- en algenvorming	Neen
Het tijdig plaatselijk herleggen en indien nodig naar het bestaand model vervangen van sommige eiken schaliën op de molenkap (met inbegrip van het achterkeuveleind en het windkapje).	-	Indien vereist	Neen
Het tijdig behandelen van de houten beplanking (met inbegrip van de luiken en vensters) van het voorkeuveleind met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd houtbeschermingsproduct	-	1x/3 jaar	Neen
Het aan het voorkeuveleind en het achterkeuveleind, tijdig ontmossen en ontalgen (met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd mos- en algendodend product), ontvetten, verwijderen van losse verflagen, schuren, ontstoffen en in de bestaande kleuren (groen en wit) herschilderen van de geschilderde elementen.	-	1x/ 3 jaar	Neen
Het tijdig plaatselijk herstellen van schade aan de houten beplanking van het voorkeuveleind naar de bestaande toestand.	-	Indien vereist	Neen
Het indien nodig beter vastzetten van de windwijzer op de makelaar.	-	Indien vereist	Ja
Het indien nodig plaatselijk herstellen van het windkapje (met buitenluiwerk en luireep) aan het voorkeuveleind naar het bestaande model.	-	Indien vereist	Neen

Nazicht en onderhoud van de molentrap met balkon en het kruitwerk

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het regelmatig nazien van het kruitwerk.	-	1x/maand	Ja
Het regelmatig nazien van de kruitkettingen (om het zelfkruien van de molen te vermijden).	-	1x/maand	Ja
Het regelmatig nazien van de staat van de kruipalen (om snel en efficiënt te kunnen 'kruien').	-	1x/maand	Ja
Het regelmatig nazien van de loopstaken.	-	1x/maand	Ja
Het regelmatig smeren van het kruitwerk (om in geval van nood de molen snel uit de wind te kunnen kruien).	-	1x/maand	Ja
Het tijdig verwijderen van algen en mossen die zich op de molentrap treden en het balkonplatform vastzetten met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd algen- en mosdodend product. <u>Opmerking</u> Dit wordt ten zeerste aanbevolen omwille van de veiligheid bij het betreden van de trap en het balkon in vochtige omstandigheden).	-	Bij mos- en algenvorming	Neen
Het tijdig behandelen van alle houten elementen van de molentrap en het balkon met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd houtbeschermingsproduct.	-	1x/3 jaar	Neen
Het tijdig tegen corrosie behandelen van de metalen elementen van de molentrap en het balkon met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd product.	-	1x/3 jaar	Neen

Het ontvetten, verwijderen van losse verflagen, schuren, ontstoffen en in de bestaande kleuren (groen en wit) herschilderen van de geschilderde elementen aan de molentrap, het balkon en het kruierwerk. <u>Aanbeveling</u> Bij het aanbrengen van een tweede verflaag is het aangewezen om kwartszand in de verf te strooien.	-	1x/ 3 jaar	Neen
Het tijdig plaatselijk herstellen van de molentrap en het balkon naar het bestaande model.	-	Indien vereist	Neen
Het tijdig plaatselijk herstellen van de afdekplank van de staart om te voorkomen dat er regen in de krimpscheuren van de trouwens vochtgevoelige balk dringt.	-	's Winters	Neen
Het tijdig behandelen van alle houten elementen van het kruierwerk met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd houtbeschermingsproduct.	-	1x/3 jaar	Neen
Het tijdig tegen corrosie behandelen van de metalen elementen van het aan de staart opgehangen kruierwerk met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd product.	-	Indien vereist	Neen
Het tijdig plaatselijk herstellen van de houten elementen van het aan de staart opgehangen kruierwerk naar de bestaande toestand.	-	Indien vereist	Neen
Het tijdig plaatselijk herstellen van de kruipalen naar de bestaande toestand.	-	Indien vereist	Neen
Het tijdig plaatselijk herstellen van de loopstaken naar de bestaande toestand.	-	Indien vereist	Neen

Nazicht en onderhoud van het gevlucht

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het geschrapt of overhands op- en afzeilen van de molen en het eerst zeil minderen (zwichten) op de buitenroeden en het laatst zeil minderen op de binnenroeden.	-	Bij iedere maalbeurt	Ja
Het regelmatig openrollen van de kunststofzeilen om ze te laten drogen en schimmelvorming te vermijden.	-	1x/maand	Ja
Het nazien van de voorzoom en de windplanken en indien nodig deze opnieuw stevig vastzetten.	-	1x/maand	Ja
Het vanuit de windluiken regelmatig nazien van de askop en de roedewiggen (lieswiggen) en kopspieën (kopwiggen) in de askop en het - indien nodig - aanslaan van de wiggen en spieën.	-	Na iedere lange droge periode, ook 's winters	Ja
Het nazien van de afdekking van de metalen einden van de roeden om te vermijden dat vogels er zich in nestelen.	-	Meermaals tijdens het broedseizoen	Ja
Het na vriesweer nazien van de touwen in kunstvezel (omdat bevroren natte touwen kunnen breken).	-	's Winters	Ja
Het desgevallend vervangen naar het bestaand model van de kapotte touwen in kunstvezel (omdat bevroren natte touwen kunnen breken).	-	Indien vereist	Ja
Het regelmatig afwassen van de metalen roeden.	-	1x/2jaar	Ja
Het tijdig schilderen van de metalen roeden in het bestaande kleur.	-	1x/3 jaar	Neen
Het regelmatig nazien van de plaatsen waar de metalen lijken	-	1x/jaar	Ja

en lijnen tegen de roeden slaan en roestvorming in de hand werken.			
Het desgevallend aanbrengen van een nieuw herstellaagje verf (in de bestaande kleur) tegen het roesten door het slaan van de metalen lijken en lijnen tegen de roede.	-	1x/jaar	Neen
Het nazien van de metalen zeilhaken.	-	1x/jaar	Ja
Het desgevallend herstellen en/of behandelen van de metalen zeilhaken met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde roestwerende verf.	-	Indien vereist	Neen
Het nazien van de stevigheid van het hekwerk, en waar nodig het achteraan in de scheibussen opwiggen van de losse hekscheien, het aandraaien van de schroeven op de kruising van zoomlatten en hekscheien, en het vervangen van vastgeroeste bouten door roestvrije stalen bouten met ringetje. <u>Aanbeveling</u> Om beschadiging van het zeil te voorkomen wordt vrijgekomen schroefdraad bij voorkeur weggeslepen.	-	1x/jaar	Ja
Het tijdig verwijderen van mossen en algen op het houten hekwerk met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd mos- en algendodend product (in eerste instantie omwille van de veiligheid bij het beklimmen ervan in vochtige omstandigheden).	-	Bij mos- en algenvorming	Neen
Het tijdig plaatselijk herstellen van het hekwerk (naar het bestaande model).	-	Indien vereist	Neen

INTERIEUR**Nazicht en onderhoud in het torenkot (onderbouw)**

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het nazien van het onderstel van de standaardmolen (teerlingen, teerlingblokken, kruisplaten, kruisplaatsleutels, steekbanden, zetel en standaard).	-	3x/jaar	Ja
Het tijdig tegen houtworm met een door Onroerend Erfgoed goedgekeurd product of procédé behandelen van alle houten elementen in het torenkot (in het bijzonder het onderstel van de standaardmolen en de houten tentdakconstructie).	-	1x/3 jaar	Neen
Het tijdig tegen corrosie behandelen van de metalen elementen in het torenkot met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd product.	-	1x/3 jaar	Neen
Het tijdig plaatselijk herstellen van het onderstel van de standaardmolen (teerlingen, teerlingblokken, kruisplaten, kruisplaatsleutels, steekbanden, zetel en standaard).	-	1x/jaar	Neen
Het reinigen en desgevallend opnieuw schilderen in de bestaande kleur van de binnenmuren van het torenkot.	-	1x/3 jaar	Neen
Het tijdig plaatselijk herstellen van het voegwerk van de binnenmuren van en de teerlingen in het torenkot.	-	Indien vereist	Neen
Het tijdig opnieuw plaatselijk opvoegen en/of herstellen van de vloer in het torenkot.	-	Indien vereist	Neen

Nazicht en onderhoud in de molenkast			
--------------------------------------	--	--	--

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het tijdig tegen houtworm behandelen van alle houten elementen in de molenkast met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd beschermingsproduct.	-	1x/3 jaar	Neen
Het tijdig tegen corrosie behandelen van alle metalen elementen in de molenkast met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd beschermingsproduct.	-	1x/3 jaar	Neen
Het nazien van de standaard.	-	3x/jaar	Ja
Het tijdig plaatselijk herstellen van de standaard.	-	Indien vereist	Neen
Het tijdig plaatselijk herstellen van de zoldervloeren en de onderliggende balkenlagen.	-	Indien vereist	Neen
Het controleren van de staat waarin de bouten in scharnierende balken verkeren, alsook het regelmatig smeren van alle bouten.	-	3x/jaar	Ja
Het tijdig plaatselijk herstellen van de steektrap naar de bestaande toestand.	-	Indien vereist	Neen
Het tijdig plaatselijk herstellen van het lichtwerk van de twee maalstoelen.	-	Indien vereist	Neen
Het nazien van het drijfwerk (in het bijzonder de molenas, de steenplaat met de halsteen, de pinbalk met de pinsteen, het vangwiel, het voorwiel, de daarop inhakende schijfloop en bonkelaars en het sleepwiel).	-	Bij iedere draaibeurt	Ja
!!! Controle van het centrisch draaien van het vangwiel, het voorwiel, schijfloop en de bonkelaars is belangrijk.	-	Bij iedere draaibeurt	Ja

!!! De controle en, indien nodig, het vastzetten van de wiggen van het vangwiel en het voorwiel.	-	Bij iedere draaibeurt	Ja
!!! De controle van de kammen in het vangwiel en het voorwiel: nazien of de kammen voldoende vastzitten en zo niet deze met behulp van een reepje zeildoek beter vastzetten, alsook ervoor zorgen dat de kamnagels onwrikbaar in de staart van de kam vastzitten.	-	Bij iedere draaibeurt	Ja
Het indien nodig vervangen van de oude kammen door nieuwe naar het bestaande model.	-	Indien nodig	Neen
Het nazien van de springbeugel bovenop de pinbalk.	-	Bij iedere draaibeurt	Ja
Het indien nodig beter verankeren en/of herstellen van de springbeugel.	-	Indien nodig	Neen
Het nazien en indien nodig vastzetten van de wiggen van de pinbalk.	-	Bij iedere draaibeurt	Ja
Het met ongezouten varkensreuzel of karvet smeren van de pinholte in de pinsteen en de halssteen, waarbij aan de uitdraaizijde de oude vetkoeken worden verwijderd en aan de indraaizijde met een plamuurmes een kraag wordt gevormd zodat de reuzel naar de gewenste plaats wordt geleid. <u>Aanbeveling</u> Laat de molen een tijdje draaien en smeer dan nog een tweede maal. De lagers zijn dan intussen enigszins warm, wat het smeren efficiënter maakt.	-	Bij iedere draaibeurt	Ja
Het tijdig uitstefelen (of 1 tot 2 cm naar voren brengen en/of wat hoger leggen aan de halssteen (baansteen)) van de molenas, van zodra de uiteinden van het hekwerk de kap	-	1x/jaar	Ja

raken of de askop tegen de kap sleept.			
Het nazien van de werking van de vang en de keervang.	-	Bij iedere maalbeurt	
Het bijwerken van de vang wanneer deze te veel op het vangwiel sleept. Indien nodig de vangbroekkettingen die de vang op haar plaats houden, met te borgen spanners opnieuw instellen. <u>Aanbeveling</u> Grijpt de vang onvoldoende in op het vangwiel en glijdt deze door, dan kan de vang opnieuw opgeruwd worden met wat zand.	-	1x/jaar	Ja
Het regelmatig smeren van alle draaipunten van het vangwerk.	-	1x/maand	Ja
Het naar het huidige model tijdig herstellen van de vangbalk alsook van de stalen pin in de vangbalk die in de vanghaak moet haken.	-	Indien vereist	Neen
Het naar het huidige model tijdig herstellen van de ophanging van de vanghaak.	-	Indien vereist	Neen
Het tijdig plaatselijk herstellen van de vangtrommel.	-	Indien vereist	Neen
Het goed invetten van de op de standaardnok draaiende steenbalk.	-	Bij iedere draaibeurt	Ja
Het voor beide maalstoelen regelmatig met olie opvullen van de taatspot nadat deze vooraf gereinigd werd. <u>Aanbeveling</u> Op het peerijzer wordt daarbij best een stofkapje aangebracht.	-	4x/jaar	Ja

Het voor beide maalstoelen tijdig bijstellen, van het al dan niet goed opgespied zijn van de taatspot (of sporrepot) en het mooi verticaal staan van de kleine spil (peerijzer).	-	1x/jaar	Ja
Het voor beide maalstoelen tijdig bijstellen, van de pasbalk (pasbrug) zodat de stelwiggen van de taatspot voldoende vastzitten en de metalen spullen geborgd zijn.	-	1x/jaar	Ja
Het voor beide maalstoelen nazien van de positie van het touwtje dat de schudbak aanstuurt. Als het touwtje over de rand schuurt, slijt het vlugger.	-	Bij iedere maalbeurt	Ja
Het voor beide maalstoelen nazien van de klapspaan (spelt) die langs het staakijzer (klauwijzer) is vastgemaakt. Indien deze niet goed bevestigd is en loskomt, valt die tussen de molenstenen.	-	Bij iedere maalbeurt	Ja
Het regelmatig smeren van de plaatsen waar de kammen/spijlen op elkaar werken met bijenwas. <u>Aanbeveling</u> Het aanbrengen van de bijenwas gebeurt best op een stilstaande of zeer traag draaiende molen (20 einden per minuut), waarbij men zich zodanig opstelt dat de kammen naar de persoon toe draaien.	-	1x/maand	Ja
Het regelmatig reinigen van (vooral de binnenzijde van) de twee steenkisten.	-	1x/maand	Ja
Het tijdig plaatselijk herstellen van de steenkuip, schudbak, meelbak en alle andere houten en metalen bijhorigheden naar de bestaande toestand.	-	Indien vereist	Neen
Het voor beide maalstoelen controleren van de rij, en indien	-	1x/jaar	Ja

deze onvoldoende vastzit, deze met eiken wiggen en modelleergips opnieuw vastzetten.			
Het tijdig scherp en afstellen van de twee koppels maalstenen.	-	1x/jaar	Ja
Het tijdig tegen corrosie behandelen van de metalen banden rond de molenstenen met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd product.	-	1x/jaar	Neen
Het stofvrij houden en tijdig goed invetten van het ijzerwerk van de steengalg (indien deze opnieuw opgesteld wordt).	-	4x/jaar	Ja
Het controleren van alle touwen en kettingen, waaronder het vangtouw, de klauwreep, de luireep en -ketting en het wiptouw.	-	Bij iedere maalbeurt	Ja
Het desgevallend vervangen van touwen en kettingen, waaronder het vangtouw, de klauwreep, de luireep en -ketting en het wiptouw (naar de bestaande modellen).	-	Indien vereist	Ja
Het regelmatig smeren van alle draaipunten van het luiwerk.	-	1x/maand	Ja
Het controleren van het sleepwiel van het luiwerk.	-	1x/jaar	Ja
Het controleren van het klauwwiel (of gaffelwiel) van het luiwerk en in het bijzonder van het al dan niet loszitten van de wiggen en de klauwen.	-	1x/jaar	Ja
Het tijdig plaatselijk herstellen van de meelgoten naar de bestaande toestand.	-	Indien vereist	Neen
Het tijdig plaatselijk herstellen van de haverpletter met bijhorend drijfwerk naar de bestaande toestand.	-	Indien nodig	Neen

PARENTHESIS: AANBEVELINGEN	
Wiekenstand	<p>Laat de wieken nooit perfect haaks in rust staan. Zet ze steeds lichtjes afhellend, hetzij in de rouw, hetzij in de vreugd. Op deze wijze wordt vermeden dat er waterdruppels onder de roede blijven hangen of dat er zich water in de horizontale roede ophoopt waardoor de binnenzijde een soort waterbak wordt.</p> <p>Zorg dat het gevlucht bij stilstand van de molen altijd in de wind gekruid is en met de onderste roede aan de ketting wordt gelegd.</p>
Vang	<p>Leg bij stilstand van de molen de vang steeds op, ook bij het op- en afzeilen.</p>
Wiggen	<p>Sla een wig nooit harder en dieper aan dan nodig. Bij toename van vochtigheid in de molen zou een te hoge druk voor breuk kunnen zorgen.</p>
Maalstenen	<p>Laat in ruststand de maalstenen steeds op elkaar rusten teneinde de respectieve lichtwerken niet onnodig te belasten.</p>

CULTUURGOEDEREN (om economisch-historische redenen bij de molen horend)

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het tijdig tegen houtworm en tegen corrosie behandelen van het deels houten deels metalen zakkenwagentje met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd beschermingsproduct.	-	1x/3 jaar	Neen

Het tijdig tegen houtworm en tegen corrosie behandelen van het deels houten deels metalen brugbalans met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd beschermingsproduct.	-	1x/3 jaar	Neen
Het tijdig tegen houtworm behandelen van de houten molenaarsschep met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd biologisch beschermingsproduct.	-	1x/3 jaar	Neen
Het tijdig tegen corrosie behandelen van de wiestok met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd producten.	-	Indien vereist	Neen
Het tijdig tegen houtworm behandelen van het houten zakkenbankje met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd beschermingsproduct.	-	1x/3 jaar	Neen

SUGGESTIE

Aarzel bij vragen omtrent onderhoudswerkzaamheden nooit om de betrokken erfgoedconsulent van Onroerend Erfgoed om advies te vragen (<https://www.onroenderfgoed.be>).

6.2. Restauratiewerkzaamheden

Bij restauraties gaat het om meer ingrijpende werkzaamheden, die met de instandhouding van monumentale waarden als belangrijkste uitgangspunt steeds 'sober en doelmatig zijn.

In een beheersplan voor de komende 20 jaar aangeven welke restauratiewerken er zich *in concreto* zullen aandienen is eigenlijk een onmogelijke zaak. De betrachting is om dergelijke werken die hoe dan ook de authenticiteit aantasten, via onderhoudswerken zoveel en zolang mogelijk uit te

stellen. Ooit zal de tand des tijds zich echter wel onherroepelijk laten gelden. In overleg met het Agentschap Onroerend Erfgoed dient op dat ogenblik onderzocht te worden welke restauratiewerken zich effectief opdringen en in welke deze al dan niet in de authenticiteit mogen ingrijpen om de eerste doelstelling, namelijk de instandhouding van de Wullepitmolen, *in globo* verder waar te maken. De inventariserende beschrijving van de Wullepitmolen als waardevol molinologisch erfgoed laat alvast toe om die afwegingen als de nood eraan zich stelt, te maken.

Volledigheidshalve dient opgemerkt dat onderstaande oplist van de restauratieve werkzaamheden die zich in de komende 20 jaar zouden kunnen voordoen aan de Wullepitmolen, hoe uitgebreid deze lijst ook is, evenwel niet exhaustief is en dus ook niet als dusdanig kan beschouwd worden.

1. DE RESTAURATIE VAN DE MOLENBERG¹⁰

Aard der werken	Eenmalig ¹¹	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het herstellen van de aarden molenbelt (bij erosie of andere aantastingen), waarbij de belt wat wordt getopt om slepen van de wieken te vermijden.	Ja	-	Ja
Het volledig vervangen van de kastanjeafsluiting en de toegangshekken.	Ja	-	Ja
Het volledig herleggen van het pad naar en het pad rond het torenkot.	Ja	-	Ja

2. DE RESTAURATIE VAN HET STAAND WERK¹²

2.1. De onderbouw met torenkot en standaard

Aard der werken	Eenmalig ¹³	Terugkerend	Vrijstelling toelating
-----------------	------------------------	-------------	------------------------

¹⁰ De huidige interpretatie van het beschermingsbesluit dd. 13.06.1973 maakt dat de molenbelt (voortaan) geen deel (meer) uitmaakt van de bescherming als monument.

¹¹ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand, ...) daartoe aanleiding geven.

¹² Het geheel van de niet draaiende delen van een molen.

Het restaureren, eventueel vervangen van de funderingen van het torenkot.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen van het gevelmetselwerk van het torenkot.	Ja	-	Neen
Het restaureren van het gebarsten of uitgevallen voegwerk.	Ja	-	Neen
Restaureren, eventueel vervangen van het kalei- en scschilderwerk van de binnenmuren van het torenkot.	Ja	-	Neen
Het restaureren (waaronder het tegen corrosie behandelen en schilderen), eventueel vervangen naar bestaand model van de ijzeren elementen in het gevelmetselwerk van het torenkot.	Ja	-	Neen
Restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van het buitenschrijnwerk.	Ja	-	Neen
Restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van het hang- en sluitwerk.	Ja	-	Neen
Restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model naar het bestaand model van dakbedekking in gekliefde eiken schaliën.	Ja	-	Neen
Restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de deur- en venstersdorpels en binnenbevloering van het torenkot.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de tentvormige houten dakconstructie van het torenkot (kepers, ronde gordingbalk, dakbebording, ...)	Ja	-	Neen

¹³ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand, ...) daartoe aanleiding geven.

Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de bakstenen teerlingen.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van het houten onderstel (met inbegrip van de metalen elementen) van de standaardmolen (in het bijzonder de teerlingblokken, de kruisplaten (met inbegrip van hun afdekking), de kruisplaatsleutels, de steekbanden, de stormbanden van de steekbanden, ...).	Ja	-	Neen
Het restaureren naar het bestaand model van de standaard met inbegrip van onder andere de standaardbanden, zetel en stormband. <u>Opmerking</u> Gezien de uitzonderlijke authenticiteit van de standaard is het de bedoeling/de betrachting deze zolang mogelijk te behouden).	Ja	-	Neen
Het bij actieve aantasting op een ingrijpende wijze tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen
Het tegen corrosie behandelen van alle ijzerwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen

2.2. De molenkast

Aard der werken	Eenmalig ¹⁴	Terugkerend	Vrijstelling toelating
-----------------	------------------------	-------------	------------------------

¹⁴ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand, ...) daartoe aanleiding geven.

Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de houten molenberrie (in het bijzonder bestaande uit lange berriebalken, vloerbalken, slakken, vloerplanken, ...).	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de houten molenkaststructuur (in het bijzonder bestaande uit hoekstijlen, dakstijlen, steenlijsten, waterlijsten, spoorlijsten, kroonlijsten, weegbanden, borstnaald met klos, steenbedbalk, staartbalk, deurstijlen, ...).	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de wandplanken.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de in de wandplanken geïntegreerde kijkgatluikjes.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de eiken schaliën bevestigd op de wandplanken aan de windzijde.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de houten toegangsdeur en luiken op de meel- en steenzolder.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de steenbalk.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de tegen de steenbalk aangebrachte boezem.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de maan (die in de holte van de boezem op de standaardnok rust).	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model	Ja	-	Neen

van de houten steektrap tussen meelzolder en steenzolder.			
Het bij actieve aantasting op een ingrijpende wijze tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen
Het tegen corrosie behandelen van alle ijzerwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen

2.3. De molenkap

Aard der werken	Eenmalig ¹⁵	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de houten molenkapstructuur (in het bijzonder bestaande uit de stefelbalk, de steunbalken van windpeluw, de windpeluw, de smeerstijlen, de onderkepers, de steker tegen de keerstijl, de wolf, de zoombalken, de ozingstaarten, de blokketten, de breukgordingen, de bovenkepers, de nokbalk, de voorbalk, de pinbalk (met sleutels), de balk achter de pinbalk, bovenbalk, makelaar, ijzerbalken (met steunbalken), de spanbalk, ...).	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de op de kapconstructie aangebrachte wandplanken.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de aan de windzijde in de wandplanken geïntegreerde windluiken en het aan de staartzijde in de wandplanken geïntegreerde laadvenster.	Ja	-	Neen

¹⁵ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand, ...) daartoe aanleiding geven.

Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de bedekking met eiken schaliën op de wandplanken aan de windzijde.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de kunstleien op de gebroken molenkap.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van het windijzer.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de luikap en zijn afdekking met eiken schaliën.	Ja	-	Neen
Het bij actieve aantasting op een ingrijpende wijze tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen
Het tegen corrosie behandelen van alle ijzerwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen

2.4. De Staartconstructie met trap en kruiwerk

Aard der werken	Eenmalig ¹⁶	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de molenstaart met inbegrip van de afdekking (tegen insijpelend water).	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de molentrap met trapleuning en het daarbij – omwille van	Ja	-	Neen

¹⁶ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand, ...) daartoe aanleiding geven.

de veiligheid – voorzien van een tweede leuning (met bovenaan uitneembaar deel i.f.v. ophalen zakken).			
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de loopstaken.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van het platform en het balkon met balkonleuning.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de hangbomen.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van het tussen de hangbomen opgehangen kruiswerk, bestaande uit onder andere de kruias en de kruizwengel.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de kruiketting.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de 11 kruipalen.	Ja	-	Neen
Het schilderen van de trapleuning, balkonleuning, de hangbomen, ... in de bestaande kleuren.	-	Ja	Neen
Het bij actieve aantasting op een ingrijpende wijze tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen
Het tegen corrosie behandelen van alle ijzerwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen

3. HET DRAAIEND WERK¹⁷

3.1. Het drijfwerk

Aard der werken	Eenmalig ¹⁸	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de molenas.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de halssteen.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de steenplaat.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de halsklossen tussen de smeerstijlen en de molenas.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de pinsteen.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de aan de pinbalk vastgemaakte springbeugel.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, en schilderen van de askop.	Ja	-	Neen
Het restaureren van het vangwiel.	Ja	-	Neen
Het restaureren van de in het vangwiel hakende schijfloop.	Ja	-	Neen
Het restaureren van het as- of voorwiel.	Ja	-	Neen

¹⁷ Het geheel van de niet draaiende delen van een molen.

¹⁸ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand, ...) daartoe aanleiding geven.

Het restaureren van de in het aswiel hakende bonkelaar (kamwiel).	Ja	-	Neen
Het restaureren van de twee staakijzers (met bijhorende elementen als klapsbanen, ijzerkettingen, noten, wervels, ...).	Ja	-	Neen
Het restaureren van de bonkelaar (kamwiel) ter aandrijving van de haverpletter.	Ja	-	Neen
Het restaureren van de overbrengingsas met riemschijven en drijfriemen ter aandrijving van de haverpletter op de meelzolder.	Ja	-	Neen
Het bij actieve aantasting op een ingrijpende wijze tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen
Het tegen corrosie behandelen van alle ijzerwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen

3.2. De steenkuipen met molenstenen

Aard der werken	Eenmalig ¹⁹	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de twee koppels molenstenen en hun steenbanden.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van het steenbed van de koppels molenstenen.	Ja	-	Neen

¹⁹ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand, ...) daartoe aanleiding geven.

Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de twee rijnen (met onder andere bijhorende rijnspieën, zadeldoekjes, ...) alsook van de strijker en het breekijzer in het kropgat van de looper.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de twee kleine spillen (waarop de lopers door middel van de rij zijn opgehangen).	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de twee steenbussen (in de opening van de ligger).	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de twee taatspotten (lagers voor de kleine spil) op de respectieve pasbalken.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de twee houten steenkuipen.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de kuipdeksels alsook van de bijhorende brug van de steenkuip.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van het ringhout rond de steenkuipen.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model bij iedere steenkuip van de graanbak met alle bijhorende elementen (zoals de tremen, de graanstok, het schudbakje, ...).	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de zakkenbank bij de steenkuipen.	Ja	-	Neen
Het bij actieve aantasting op een ingrijpende wijze tegen	Ja	-	Neen

houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde en afdoende wijze.			
Het tegen corrosie behandelen van alle ijzerwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen

3.3. Het lichtwerk

Aard der werken	Eenmalig ²⁰	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de pasbalken.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de op de pasbalk gemonteerde pasblokken met bijhorende paswiggen.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de hangoren (ezels) (waarin de pasbalk scharniert).	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de lichtbomen met hun lichtsteenpunten als ook met hun bijhorend 'lichttouwen' (in casu touwen met gewichten).	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de lichtijzers (die pasbalk en lichtboom met elkaar verbinden).	Ja	-	Neen
Het bij actieve aantasting op een ingrijpende wijze tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op	Ja	-	Neen

²⁰ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand, ...) daartoe aanleiding geven.

een door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde en afdoende wijze.			
Het tegen corrosie behandelen van alle ijzerwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen

3.4. De steengalgen

Aard der werken	Eenmalig ²¹	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het opnieuw plaatsen, restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de steengalgen op de steenzolder.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de steenschroeven.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de steenbeugels.	Ja	-	Neen
Het bij actieve aantasting op een ingrijpende wijze tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen
Het tegen corrosie behandelen van alle ijzerwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen

3.5. De meelgoten

²¹ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand, ...) daartoe aanleiding geven.

Aard der werken	Eenmalig²²	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de meelgoten.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de meelbak met bijhorend scheiplankje.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de ijzeren haak aan touw met schuifloop (waarmee de meelzak wordt opengehouden).	Ja	-	Neen
Het bij actieve aantasting op een ingrijpende wijze tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen
Het tegen corrosie behandelen van alle ijzerwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen

3.6. De haverpletter

Aard der werken	Eenmalig²³	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de met windkracht aangedreven haverpletter op de meelzolder.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de goot met tremel ter bevoorrading van de haverpletter.	Ja	-	Neen

²² In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand, ...) daartoe aanleiding geven.

²³ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand, ...) daartoe aanleiding geven.

Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van het vliegwiel aan de buitenkant van de molenkast.	Ja	-	Neen
Het bij actieve aantasting op een ingrijpende wijze tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen
Het tegen corrosie behandelen van alle ijzerwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen

3.7. Het luiwerk

Aard der werken	Eenmalig ²⁴	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de luias.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van het luiwiel.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de luireep, de binnenreep, de buitenreep, de klauwreep en het luitouw alsook van de bijhorende nepen en neeptouwjes.	-	Ja	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van het klauwwiel.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de wip.	Ja	-	Neen

²⁴ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand, ...) daartoe aanleiding geven.

Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de luivallen (die het luigat afdekken).	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van het buitenluiwerk.	Ja	-	Neen
Het bij actieve aantasting op een ingrijpende wijze tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen
Het tegen corrosie behandelen van alle ijzerwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen

3.8. De vang

Aard der werken	Eenmalig ²⁵	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de hoepelvang.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de vangbroek.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van het sabelijzer.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de vangbalk.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de vangezels (waarin de vangbalk scharniert).	Ja	-	Neen

²⁵ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand, ...) daartoe aanleiding geven.

Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de vanghaak (waarin de vangbalk in ruststand hangt).	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van het vangtouw.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de keervang.	Ja	-	Neen
Het bij actieve aantasting op een ingrijpende wijze tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde en afdoende wijze.	-	Ja	Neen
Het tegen corrosie behandelen van alle ijzerwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen

4. HET GEVLUCHT

4.1. Het wiekenkruis

Aard der werken	Eenmalig ²⁶	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de roeden met bijhorende elementen (zoals scheibussen, kikkers, zeilhaken, wiggen, woutermannetjes, klemstukken, roedebeugels, keerklossen, wervels, ...).	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van het hek met de bijhorende klampen van de windplanken.	-	Ja	Neen

²⁶ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand, ...) daartoe aanleiding geven.

Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de windplanken.	-	Ja	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de roedekettingen.	-	Ja	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de stormbeveiliging.	-	Ja	Neen
Het bij actieve aantasting behandelen van het houtwerk van het gevlucht op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen
Het tegen corrosie behandelen van alle ijzerwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	Ja	-	Neen

4.2. De zeilen

Aard der werken	Eenmalig ²⁷	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de zeilen.	-	Ja	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de lijken, de hoektouwen, de kikkerlijnen en de slaglijnen.	-	Ja	Neen

5. CULTUURGOEDEREN (om economische redenen historisch bij de molen horend)

Aard der werken	Eenmalig ²⁸	Terugkerend	Vrijstelling toelating
-----------------	------------------------	-------------	------------------------

²⁷ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand, ...) daartoe aanleiding geven.

Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van het zakkenwagentje in het torenkot.	Ja	-	Nee
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de molenaarsschep.	Ja	-	Nee
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de brugbalans in het torenkot.	Ja	-	Nee
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de wiestok.	Ja	-	Nee
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van het zakkenbankje.	Ja	-	Nee

SUGGESTIE

Aarzel bij vragen omtrent restauratiewerkzaamheden nooit om de betrokken erfgoedconsulent van Onroerend Erfgoed om advies te vragen (<https://www.onroenderfgoed.be>).

6.3. Windvang

De windvang dient in de toekomst zeker gevrijwaard te worden. Een optimale windvang impliceert dat binnen een afstand van 100 m van de molen de bebouwing of beplanting liefst niet hoger mag zijn dan de onderkant van de wieden. Wat de Wullepitmolen betreft staat deze door de bestaande bebouwing niet te zwaar onder druk. Belangrijk is dat dit zo blijft. Daarom moeten nieuwe constructies in de omgeving hoe dan ook gezien worden als een hypotheek op de huidige windvang en bijgevolg op de windmaalvaardigheid van de Wullepitmolen.

²⁸ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand, ...) daartoe aanleiding geven.

Een vuistregel die daarbij wordt gehanteerd, is: binnen een afstand van 100 m geen obstakel (bebouwing, begroeiing) dat hoger is dan de onderkant van de wieken. Telkens op een bijkomende afstand van 100 m mag er één meter hoogte bij gerekend worden.

Bij de vrijwaring van de windvang met oog op de maalvaardigheid is een zeer belangrijke rol weggelegd voor het gemeentebestuur. Sinds de aanpassing aan de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 1 september 2013 was de adviesvereiste van het agentschap Onroerend Erfgoed voor ontwikkelingen in de nabijheid van beschermde monumenten beperkt tot ontwikkelingen op de percelen “palend aan” beschermde monumenten. Vanaf 1 januari 2016 is dit laatste zelfs niet meer van toepassing zijn. Het is dan ook wenselijk dat de gemeente als vergunningverlenende instantie de ontwikkelingen in de nabijheid van beschermde molens goed zou afwegen met minstens bijzondere aandacht voor de zone binnen de 100 m-perimeter.

SUGGESTIE

Aarzel niet om in verband met de windvangproblematiek met de betrokken erfgoedconsulent van Onroerend Erfgoed contact te nemen (<https://www.onroenderfgoed.be>).

6.4. Molenbiotoop

De Wullepitmolen vormt samen met de Couchezmolen een zeer mooie, ruraal zelfs idyllische molenbiotoop. Om dit panorama te behouden is het nodig om jaarlijks de rij Italiaanse populieren die ter hoogte van de woning in de Zarren-Lindestraat 17 tussen de Wullepit- en de Couchezmolen staat, te snoeien.

7. Opvolging en evaluatie

7.1. Onderhouds- en beheerswerkzaamheden

Onderhouds- en beheerswerkzaamheden zijn werkzaamheden die met een periodieke regelmaat dienen herhaald te worden. Voor alle werkzaamheden is de periodiciteit van uitvoering dan ook duidelijk opgegeven. Naar gelang de aard van de werkzaamheid vertaalt deze regelmaat zich in:

- bij ieder draai- en/of maalbeurt
- halfmaandelijks
- maandelijks
- driemaandelijks
- halfjaarlijks
- jaarlijks
- tweejaarlijks
- driejaarlijks
- vijfjaarlijks
- tienjaarlijks

Deze al dan niet kleine of grote regelmaat staat evenwel niet in de weg dat bij elke draai- en maalbeurt sowieso gelet wordt op het al dan niet optimaal functioneren van het molenmechanisme.

Om als moleneigenaar en als molenaarsteam zicht te houden op de uitvoering van deze onderhouds- en beheerswerkzaamheden wordt op de gelijkvloerse verdieping in de molen een periodiek-onderhoudsboek gelegd waarin alle onderhouds- en beheerswerkzaamheden per periodieke regelmaat zijn opgelijst en waarbij de uitvoerder kan aangeven wanneer hij of zij de respectieve werkzaamheden heeft uitgevoerd en indien nodig ook kanttekeningen kan maken. Voor de onderhouds- en beheerswerkzaamheden die jaarlijks nazicht vereisen en kleine herstelwerken impliceren en bijgevolg niet door een moleneigenaar / (vrijwillig) molenaar kunnen uitgevoerd worden, zal worden beroep gedaan op een molenbouwer. Ook hij zal in het onderhoudsboek aanstippen welk nazicht er werd gedaan en welke herstelwerken werden uitgevoerd.

Een kopie van dit periodiek-onderhoudsboek kan op verzoek van de consulent erfgoedbeheer overgemaakt worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed.

Indien nodig zal tezelfdertijd financiële ondersteuning aangevraagd worden om in het kader van het onderhoud van de Wullepitmolen enkele kleine herstellingswerken te kunnen uitvoeren.

Ter ondersteuning van het beoogde onderhoud zal de gemeente Kortemark voor de gehele molensite de overeenkomst met de Monumentenwacht West-Vlaanderen voor een twee- of driejaarlijkse inspectie verderzetten.

7.2. Restauratiewerkzaamheden

Hoezeer de gemeente Kortemark als moleneigenaar, samen met zijn vrijwillige molenaars, zijn onderhoudsplicht ook zal nakomen, omwille van de uiteindelijk onafwendbare vergankelijkheid zal de tand des tijds zich uiteindelijk toch laten gelden. Hoe dan ook zullen er zich ooit restauratiewerken opdringen die de authenticiteit van het monument onherroepelijk zullen aantasten. Belangrijk is echter dat de mate waarin dit gebeurt continu bewaakt wordt, alsook dat daarbij telkenmale een afweging wordt gemaakt van de verwachte levensduur van een restauratieve ingreep ten opzichte van de kostprijs van materialen en arbeid.

Het ogenblik waarop de onderhoudswerkzaamheden niet meer van die aard zijn dat ze de materiële vergankelijkheid kunnen ondervangen, kondigt zich bij goed beheer steeds vooraf aan, tenzij omstandigheden zoals brand, storm, ... de molen vooraf onmogelijk te voorziene schade toebrengen. In normale omstandigheden houdt dit dus in dat er tijdig werk kan gemaakt worden van een restauratiestudie die in overleg met het Agentschap Onroerend Erfgoed de restauratieproblematiek concreet in beeld brengt en er vervolgens passende oplossingen voor aanreikt.

Voor deze noodzakelijke restauratieve ingrepen zal de gemeente Kortemark als moleneigenaar bij het agentschap Onroerend Erfgoed tot slot financiële ondersteuning aanvragen.

De opvolging en evaluatie van deze werkzaamheden gebeuren in dit geval dan ook via de vele overlegmomenten die in een eerste, voorbereidende fase tussen de eigenaar, de ontwerper en het agentschap Onroerend Erfgoed en in een tweede, uitvoerende fase tussen deze projectleden en de aannemer zullen plaatsvinden.

8. Extra toevoegingen

	Duid in deze kolom aan: “niet van toepassing” (en dus niet bijgevoegd) of de verwijzing naar het hoofdstuk met pagina’s of nummer van de bijlage (indien bijgevoegd)
Perimeter van gebied waarvoor beheersplan wordt opgemaakt (met schaal en N-pijl)	Hfdst. 1, p. 5.
Lijst van geplande werkzaamheden	Hfdst 6, pp. 56-73 (onderhoudswerken molen) Hfdst. 6, pp. 73-91 (restauratiewerken molen)
Lijst van handelingen waarvan de uitvoering vrijgesteld zal zijn van toelating	Hfdst 6, pp. 56-73 (onderhoudswerken molen) Hfdst. 6, pp. 73-91 (restauratiewerken molen)
Lijst van ZEN-erfgoed met aanduiding op kaart	Niet van toepassing
Lijst van open erfgoed met aanduiding op kaart	Niet van toepassing
Lijst van ontsluitingswerken voor open erfgoed	Niet van toepassing
Lijst van werken aan bomen en struiken waarvoor toelating nodig is	Niet van toepassing
Lijst van cultuurgoederen	Hfdst 3, p. 35-36.
Lijst van geplande werkzaamheden aan een orgel dat dateert van na de Eerste Wereldoorlog	Niet van toepassing
Bibliografie (overzicht referenties)	Hfdst 2, pp. 12-13. Hfdst. 4, pp. 51.
Extra bijlage (bvb. foto’s, ...)	Niet van toepassing (alles verwerkt in beheersplan).